68
13
5
41

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
13 G
41

ξ. 5

Camera
Scans: 3 = Ord: 3 = n.º 1832

DE SOLOMONIS PROVERBIIS OPVSCVLVM ALVARI GOMES DOMINI OPPIDI DEL POZO DITIONIS TOLETANAE.

BIBLIOTECA NAZ. VIT. [illegible] EMANUELE ROMA



HIE. BRITONIVS.

Quæ Solomon diffuſa nimis, uerbiſq; ſolutis,
Ordine tam ſtricto carminis iſte canit.
Quam ſapientem igitur ueterem reputaueris illum,
Iure nouum hunc doctum tam modo lector habe.
Dum legit fructus operis, non linquere flores
Cernitur, arte decus pinxit utrumq; graui.
Vſq; adeo ut dubium eſt, quid ſit cognoſcere maius
Iſtius ingenium, uel Solomonis opus.
Qui leget hanc hominis ſeriem, dementit, ad altos
Si ſuperos uitæ carpere neſcit iter.

Illuſtriſſimo principi Franciſco Quignonio Sanctæ crucis, præsbitero Cardinali Reuerendiſſ. Aluarus Gomes. S.

CVM Bononiæ eſſem in Cæſaris comitatu, iuſiſti mihi princeps illuſtriſſime prouerbia tibi canerem Solomonis, addita etiam lege, ut nec interpetrationem admitterem, nec paraphraſin, Sed tantum ſacræ literæ diuinum ſenſum congruenti compendio uerſu clauderem, quo facilius a legentibus diſci, & commodius poſſet memoria retineri. Accipe iuſſis carmina cœpta tuis, & quod in eis uel obſcurum uel inſuaue breuitas fecit, religioni tuæ iuſſionis aſcribe. Accipe rurſus in præclari tui nominis obſeruantiam qualecunq; ſit opus. & quia tuum eſt ſi illæſum à calumniatorum morſibus ſeruare non poſſis, uel ſaucium uendicare non deſinas. Cecinimus uiginti quatuor tantum capita in quibus prouerbia ipſa continentur, Reliqua ſeptem hoc eſt alias quoq; parabolas ſolomonis quas tranſtulerunt filij Ezechiæ, non cecinimus, non quia aut minoris præcij, aut maioris difficultatis uiderentur,

HAs domini uoces diuini pignora regni
Dat Solomon, uerbi ſemina ſancta pij.
Heu quia nam miſeras atra caligine mentes
Inuoluit tenebris noxq; ſcelusq; ſuis?
Proh dolor. & fractis animus ſibi pugnet habenis;
Et ſitiens nocuis uix ſatietur aquis?
Quin age? ſi lemures, infernaq; uincere monſtra
Te iuuat, optati ſuſcipe uerba dei.
Pande fores, pleno fœlix Sapientia cornu
Emicat, ad ueri lumina pande fores.
Hæc tibi ſuſtratas uires primumq; decorem
Conferet, à cunctis eruet una malis.
Hæc facit imbelles uicto forteſcere ſomno,
Dirigit & puras ad pia regna manus.
Tantum opus eſt, timeas dominum, qui condidit aſtra,
Teq; potens dextris ſuſtinet usq; ſuis.
Pone animi criſtas, motusq; extingue ſuperbos.
Sunt tibi de ſolo cuncta petenda deo.
Si recolis terræ peſtes, Stygiosq; furores,
Quæq; magis lædunt carnea monſtra, time
Hoc eſt principium ſapientibus, omnia contra
Si uideant animos infera tela ſuos.
Hinc Erebi furiæ, genus exitiale nocentum,
Hinc terræ, hinc lapſi corporis inſtat onus.
Hinc qui cuncta uidet, ſtrictum diuerberat enſem,
Pellat ut ad pœnas improba corda ſuas.

Hinc metus, hinc amor eſt, binas hic explicat alas
Mens pia, ſi ſortem nouerit ipſa ſuam.
Sed tamen expertos purum linquamus amorem
Dicere, & arcanis ſigna referre notis.
Expertos laus iſta decet, non ipſa loquentis.
Admittit linguæ uerbula purus amor.
At nobis, pueros & adhuc non grandia doctos,
Sit labor, & primos inſtituiſſe gradus.
Æternas uires & numina ſancta timere,
Sit data conſilijs formula prima meis.
Volue oculum, & morbis uallatas aſpice terras,
Et dura inferni principis arma uide.
Sed bonus hæc author ſacro ſic temperat ore,
Vt nulla innocuis ſint nocitura uiris.
Te nihilum quod lædat habes, ſi pectora ſerues
Pura pius, domino nec moueare tuo.
Hunc timeas, uitium cui diſplicet, ordine mentes
Excitat; & mundas efficit iſte metus.
Hic timor aduerſum portis bipatentibus Orcum.
Frangit, & hic rectos ductat ad aſtra uiros.
En diuina metu ſapientia quæritur iſto
Sunt extra ueram corda ſuperba uiam.
Stultis deſpecta eſt ſapientia, collige mentem,
Et cape purgato uerba paterna ſinu.
Hæc precor hæc nati Iuuenes audite ſenesq;
Accipite, & magni pignora ſancta dei.
Accipite, atq; animis cœleſtia figite dicta,
Optimus ad genitos dat pater iſta ſuos.

Turba dei nunquam uero diffide docenti,
Nec uerte ad placitum dicta paterna tuum.
Dat pius ipſe pater paſſis tibi dogmata palmis,
Hæc tulit ad natum mater amica ſuum.
Qui docet hic pater eſt, mater tibi candida legem
Dicit, amans uerbum fertq; refertq; pium.
Tu patrem, matremq; tene, tutatur ab hoſte
Te pater, & gremio confouet illa ſuo.
Hic chariten capiti læto demittet ab orbe,
Et torques collo conferet illa tuo.
Addet opes, uiresq; pater, ne deſpice fili
Verba patris, domino quis neget ulla ſuo?
En terrena phalanx furijs agitantibus inſtat,
Inſtruit & laqueos in tua colla ſuos,
Et nunc inſidijs nunc marte oppugnat aperto,
Funera nunc falſis occulit illecebris.
Furta, dolos, fraudem, ſtygij genus omne ueneni
Suadet, & in ſocios uerbera ferre pios.
Suadet opes fratrum ſcelerato inuadere ferro,
Et premere immeritos & lacerare uiros.
Hanc fuge, & a ſocijs greſſus auerte nefandis,
Horridaq; a uotis monſtra repelle tuis.
Hæc rabiem inſanam, lætalia Semina circum
Spargit & in ſegnes tela cruenta rotat.
Si tamen authorem timeas, Si numina cordi
Fixeris, ad nullos te trahet umbra doloſa
Pennatos animos, & retia iacta uidentes,
Fruſtra audet laqueis luſor adire ſuis.

At pēnas duplices metus hic, amor inde uolenti
Dant homini, ætherias ut petat ille domos.
Deluſusq; iacet luſor, ſtridentibus Iris,
Torquet & horendas in ſua membra manus.
Auſus es omnium nimiumq; oblite parentum,
Cœlica nocturnis uertere Iura dolis?
Quod terra eſt, uile eſt, animis non conuenit altis;
Quid facis, iratum non uiden eſſe deum?
In te moliris fraudes, nec retia Sentis.
Heu pateris telo uulnera facta tuo.
Quid petis, aut qua ſpe terrena in fece moraris?
Inter diuitias turpis auarus obit.
Quid ſibi uult tantis quæſita pecunia formis,
Quæ tecum longam non queat ire uiam?
Quæ tua corda premat, ſæuo imperioſa capiſtro,
Et rapiat ſenſus tam male rapta tuos?
Prædicat ad cunctas felix Sapientia ualuas.
Clamitat, & gemino dat pia dicta ſono.
Quæ finis ſtandi? quo uos decet usq; teneri?
Ah, pueri uanas ſemper amatis opes?
Ah, pueri fragiles quæ uos dementia ludit?
Vt pereant uotis pectora ueſtra ſuis?
Quis niſi cœcus amet, quæ ſint nocitura tenenti?
Ah, precor ad ueram ſurgite corda uiam.
Ad mea decepti Iuuenes præcepta uenite,
Iam domini flatus, & pia ſacra feram.
Delicias Vrbis, fœcundaq; fontibus arua,
Tantus honos uerbo, ueraq; regna dabo.

Quid facis ? eia uoco, teneat mora nulla uocatam.
Turba ueni ad flammas non moritura meas.
Heu, canimus ſurdis, & fruſtra extendimus alas,
Heu, ſterile ingratis littus aramus equis.
Scilicet & quamuis uenio dotata repellor ?
Contemniſq; meas turba proterua dapes ?
Aſt cum horrenda dies, efflendaq; uenerit hora
Summam de leto gaudia iuſta tuo.
Cum Chaos, & Phlegeton, et auernæ Ianitor umbræ
Irruat in ueſtros morsq; dolorq; ſinus.
Cum toruæ irarum facies, cum triſtis erynnis
Paſcent in ueſtris impia corda malis.
Tunc ut dura Silex miſeros immota uidebo,
Nec reſponſa pij principis ulla dabo.
Tunc precibus nullis, non ui non arte mouebor;
Dum locus eſt ueri Suſcipe regna boni.
Dum uia, dum uita eſt, pelago dum curris in iſto,
Ad me felici tactus amore ueni.
Nunc dum tempus habes me: ſuſcipe, dira. ſuperſunt
Tempora, & ingratis ſtat ſua pœna uiris.
Ira, furor, & cætera monſtra laborum
Fructus erunt prauæ tempus in omne uiæ,
Et dapibus ſaturata ſuis, mens improba cernet
Ad bona conuerſos lumen habere uiros.
Stulticiamq; nouam miro geſtire tropheo,
Quod dabit huic curas nocte, dieq; graues.
Qui tamen audierit mea dogmata, montibus altis
Incipiet lætos nunc quoq; ferre cibos.

Illum æterna quies & pax optata manebit,
Vt uideat demptis proſpera dona malis.

Caput. II.

SCire deum ſcire eſt, dominum qui neſciat, omnes
Neſcit opes, noto cuncta ſcienda deo.
Ergo hæc uerba tui ſi Suſcipis ordine patris,
Et te Iura dei noſcere Sacra iuuat,
Si cupis infernos aſtus, noctemq́ profundam
Vincere funebres & iugulare duces,
Principio quærenda tuo prudentia cordi eſt,
In promptu uerum nos docet illa bonum.
Nam pia cum ſapidos domini mens inuocat imbres;
Retribuitq́ ſuo corda docenda deo,
Cumq́ ea ſponte ſuum quærit peregrina decorem,
Sicut terrenas feſſor auarus opes,
Tunc uerum uitæ ſtatum regnumq́ perenne,
Delicias cordis, percipit, atq́ timet.
Tunc arcana dei ſapientis, & inclyta facta
Inuenit, & ſacris paſcitur illa cibis.
Nam pius altitonans uotis qui aſpirat honeſtis,
Stat ſuper, & radios non negat ipſe ſuos.
Ipſe ſalutis opes tribuit quærentibus illas,
Præuenit, & natis conſulit ante pijs,
Eruditq́ ſuos plenum ſapientis honorem.
Vtq́ ſcias, uerbum dat bonus ore ſuum.
Hoc uerbo terras, æquor. formauit & aſtra,
Hoc uerbo gratos ducit ad alta uiros,

Cuſtodit rectas animas, ne sæuior hoſtis
Opprimat allectos qua ualet arte ſinus.
Curat oues paſtor, blandasq; a uulpe columbas
Protegit, atq; aſtus comprimit ipſe feros.
Inſidias, fraudes, & nomina cuncta ueneni
Pellit, & a uafris ſeruat ouile lupis.
Inſurgant furiæ, uel Tartara cuncta tumeſcant,
Proſpectat natos altus ab arce ſuos.
Tu, ſi chara tibi uita eſt, ſi dulcia uerbi
Dona colis, ſanctas ſi cupis illecebras,
Si cupis Empyrei tractare negocia cœli,
Atq; illis ſacros inter adeſſe choros,
Admitenda tibi eſt ſapientia, dedecus ingens
Huic fuerit paſſas non habuiſſe fores.
Admittenda, tibi nam ſe dabit ipſa uolenti.
Sponte quidem, & paruo parta labore uenit.
Tunc tua Iuſticiam mens uere intelligit omnem,
Conſilium uotis conferet illa tuis.
Eruet á geminis te Syrtibus, atq; reducet
Ad patriam uictis læta carina malis.
Præſtabitq; tibi prudentia demone fracto,
Ne ſit tergeminis mens tua capta dolis.
Ne ſtygij proceres, & qui peruerſa locuntur,
Ad mores ualeant te reuocare ſuos,
Linquit iter rectum gens impia, gaudet auernis
Ritibus, & toruo pergit iniqua gradu.
Effugat infernam fulgens ſapientia noctem,
Et radios pura fertq; refertq; manu.

Hæc te de uitijs muliebribus eruet omnem.
Docta modum, & magni pignora caſta dei.
Ne muliebre chaos ſi ſis tibi charus adito,
Ecce latent mixtis nigra uenena roſis.
Prima uirum mulier pomo ſeduxit acerbo,
Te ſimul ignotis obruet illa uadis.
Senſibus immiſcet dirum rea fœmina letum,
Et poſtquam proprium deſerit illa ducem,
Funus amat mulier, ne fucum crede gerenti.
Mortis ab inſidijs heu fuge. ne pereas.
Pandit iter rectum ſapientia, deſere noctem;
Non uiden ante oculos lumina ſancta tuos?
Vir iuſtus terræ eſt dominus, uictorq; manebit
Vir pius in domino tempus in omne ſuo.
Impius hoſtili gladio perfoſſus & exul,
Ibit ad infernas irrediturus aquas.

Caput. III.

AEthereos fratres imitabere iuſſa ferendo
Nate mea, & uerbum pectore conde pium.
Hoc tibi felices annos pacemq; ſalubrem
Conferet, & uitæ dulcia ſæcla nouæ.
Heus tibi, ſi qua uides diuinæ lumina mentis,
Si ſedit in uotis uita beata tuis.
Eſto pius miſeris, & ueri dogma parentis
Iuſtus ama. & puro numina corde tene.
Inuenies chariten, grato quæ oblata petenti
Semper adeſt, uoto ni moueare pio.

Teq; Sibi gratum mundus cœlumq; deuſq;
Tollent, & quaſſo puluere uictor eris.
Circumſtant te ſlāma, cruor, gladiuſq; furorq;
Pugnat & ad ualuas ultor & umbra tuas.
Sed uero confide patri, non ille ſequentem
Deſerit, aut uotis deficit uſq; pijs.
Fide duci noto, proprijs ne crede miſelle,
Viribus, an uſq; quem colis author abeſt?
Præuius ille tuo pia ſint modo numina cordi
Ductor erit, greſſus diriget atq; tuos.
Tu tibi ne ſapiens criſtas attolle ſuperbas,
Sed potius domini numina magna time.
Heu fuge tartareos aſtus, & carnea ſigna,
Quæq; latent paruis horrida monſtra uijs.
Sic tibi uera Salus & pax requieſq; laborum,
Ac ſupera miſſus ſtabit ab arce deus.
Ille opifex rerum fœcundos irrigat agros.
Poſt hyemem uernos reddit & ille dies.
Huic ſit honor. primoſq; ouium frugumq; decores
Ipſe ferat, ſeruis paſcitur ipſe ſuis.
Pauperibus qui dona dabit, ſciat ille potenti,
Dona dare, in charis eſt deus ipſe uiris.
Paſcitur in paſtis paſtor gratiſſimus, atq;
Centeno acceptas fœnore reddit opes.
Hic dabit, ut ſaturas capiant uix horrea meſſes
Exundentq; ſuis feruida uina cadis.
Ne tamen ingratum mœſto ſi tempore ſeruum
Corripiat, rectam deſere nate uiam.

Non perdit charos ſed corripit, ipſe flagellum
Tendit amor populi duxq; paterq; ſui.
Quàm pater in genitos intenſo Sæuit amore,
Tollat ut a uitijs uulnera facta feris:
Proſpera nulla leuent, te nulla aduerſa fatigent.
Hoc ſatis eſt iuſto ſic placuiſſe deo.
Hæc eſt hæc fili ſapientia, noſcere patrem;
Accipere et læto quod uelit ille animo.
Hæc facit hæc hominem ſapientia uera beatum,
Hac dicidit dominum mens generoſa ſuum.
Non te phænicum chartæ, non turba ſophorum
Felicem, notus sed dabit eſſe deus.
Felix, & nimium felix, quem gurgite in iſto
Non turbant Imis cærula uerſa uadis.
Felix cui dominus uera eſt ſapientia, felix
Vir prudens, qui ſe cum bene nouit habet.
Non erit extra ipſum curis diſtractus acerbis
Sub freno ſenſum doctus habere ſuum.
Effugit á uitijs prudentia, penſa modumq;
Seruat, & á uetitis abſtinet illa cibis.
Tempora quæ fuerint, quæ mox uentura trahantur,
Perpendit, tectis nec ruit illa dolis.
Auro atq; argento eſt melior prudentia primo,
Et puros fructus mentibus illa facit.
Elige quod cupias. ſapientia ditior, omnes
Vincit opes, & quod terrea uota petunt.
Hæc habet in dextris dulciſſima Sæcla, ſiniſtris
Diuitias, ſapiens quod cupit unus habet.

Pulchra uiam pulchræ ſtrauit ſapientia paci,
Hac uitæ lignum pectora iuſta ferunt,
Hac terram locat omnipotens, cœlumq; poloſq;
Firmat, & ad finem Sydera cuncta mouet.
Hac facit & nubes tenero concreſcere rore,
Hac facit ut ſubitas fundat abyſſus aquas.
O fili, ſi te fili pia nomina tangunt
Ne fluat ex oculis lucis imago tuis.
Ne rudis ad partum, folijs aſſueſce nothiſq;
Perdere, uel ſiccis ſemina noſtra locis.
Conſilium ne ſperne meum, cœleſtia iura
Cuſtodi, hæc animis dulcia mella pijs
Sic chariten uitamq; feres, pulſoq; timore
Innocuo tendes ad pia regna gradu.
Sic tibi non rabies ſæui nocitura Barathri,
Non Chaos, aut monſtris noxue furorue ſuis.
Diffugiet pauor umbripotens, & turba luporum,
Cuſtodietq; tuum conditor ipſe latus.
Ille dabit geminis ut non feriare ſagittis,
Nec teneant humiles uincula iacta pedes.
O fili, ſcelus eſt dextras prohibere benignas.
Quin potius ſocio ſis bonus ipſe tuo.
Ne piger in donis, ne cras ad craſtina mittas
Tempora, nam cernis q̄ breue tempus habes.
Tolle moras omnes, ſi qua eſt præſtare facultas
Eludit, pigras quæ fugit hora manus.
In te fidentes ne percute cura pudoris
Si qua tibi, Iuſtum non uiden eſſe deum?

Non uiden ut fraudi merces pendatur iniquæ ?
Iuſtus ut in iuſtos uindicet ipſe dolos ?
Qui ferus in miſeros hoſtilia uerterit arma
Se ſciat in magnum tela mouere deum.
Nec tibi uir fallax placeat, nec ſæua rapinæ
Nomina, tartareos non imitere duces.
Odit oues fictas, & puro pectore gaudet
Author, & innocuis ſimplicibuſq; fauet.
Simplicibus credit ſua lumina, geſtit ad illos
Summa loqui, & caſtis dat ſua ſigna uiris.
Iuſtus & a domino ſumit bona gaudia iuſto.
Vltrices furias improbus æger habet.
Luſus & illuſor ſero ſua uulnera deflet,
Et charis in rectos labitur alta uiris.
Sic ſapiens regnum manſuris poſſidet agris.
Sic ſtultus uoto perditur ipſe ſuo.

CAPVT. IIII.

VErum audite patrem cœlorum arcana loquentē
Nec pia melliflui temnite uerba dei.
Ecce fero ad gratos largis bona gaudia palmis,
Et decus, & flammæ pignora ſancta meæ.
Accipite, atq; animis diuina recondite iura.
Nec mea delecti linquite dona uiri.
Sic pia me genitrix teneris inſtruxit ab annis,
Erudiens natum nocte dieq; ſuum.
Suſcipe iam charites patrias, & corde ſub imo
AEternum ut uiuas dogmata noſtra tene.

Suſcipe, nec pigeat duris audire ſub antris,
Quæ ſumma illapſus mittit ab arce deus.
Iam tibi promiſſum uenit ſapientia donum
Hanc habe, et in factis emicet illa tuis.
Ne prudentis opes penſo contemne relicto.
Vir prudens torta non cupit ire uia.
Immemor Adamides terreſtri perditus umbra
Cur precor æthereum tam male linquis iter?
Dux tibi ſum. confide patri, uerbumque ſalubre
Suſcipe, & excelſi numen amoris ama.
Te ditem, lætumque uirum, ſapientia reddet.
Quæ cupis ad uotum conferet illa tuum.
Quære decus prudens, conceſſaque numina fortis
Arripe, & á ſummo principe pignus habe.
Te pia diuinas prudentia tolle in arces.
Si ſemel amplexu gaudeat illa tuo.
Illa tuis oculis radios effundet ouantes.
Proteget atque tuum uera corona caput.
O fili mea uerba tene, uitamque uiamque
Et mea perpetuas uox tibi monſtrat opes.
Noſtrum ingreſſus iter cœleſtia regna uidebis.
Ne lædent oculos puluis & umbra tuos.
Noſtrum dogma tene, uacuas ne uerberet auras.
Eſt tibi conſilijs uita paranda meis.
Impia nec placeat tibi ſemita. torta malorum
Eſt uia; de medijs quid petit agna lupis?
Hos rabies, hos culpa iuuat, funuſque dolorque
Sæuaque in electos uerbera ferre uiros.

Pectora læta malis odio paſcuntur auerno:
Et bibit heu ſtygios impia turba lacus.
At uia iuſtorum radiantibus emicat auris,
His data lux mediam creſcit ad usq; diem.
Impia mens ſemper tenebris obducitur atris,
Nec uidet aduerſos terga ferire canes.
Tu tamen ad uerum fili conuerſe decorem
Accipe de patrio dogmata ſancta ſinu.
Pande oculos, aureſq; patri, nec deſere regis
Verba pij, & dominum pectore conde tuum.
Dogmata noſtra ferunt uitam inuenientibus altam,
Seruant á priſcis agmina enucta malis.
Quisquis eris, ſi cautus eris, per sæcula uiues
Eſt tibi per uerbum uita parata pium.
Cor tamen á duris ſeruatum abſconde Tyrannis.
Ne tibi dent ſtygij mixta uenena proci.
Vita ex corde uenit, ne ſint tibi uilia corda,
Excubias uigiles, ſi ſapis, uſq; tene,
Sit procul à iuſtis prauo qui obmurmurat ore.
Sint procul à gnatis labra maligna meis.
Recta uide, inferno ne perdas lumina ſomno,
Præcedant greſſus. luxq;, decorq;, tuos.
Sta pedibus, nec linque patrem, calleſq; uiasq;
Dirige ad optatum ſi cupis ire bonum.
Dextra, ſiniſtra, nocet. medio tutiſſimus ibis.
Auerte infectis uota pedeſq; locis.
Dextrum nouit iter dominus, nouitq; ſiniſtrum,
Et uocat in lancem faſq;, nefaſq;, ſuam.

Iſta ſiniſtrorſum rabies trudetur, at ipſe,
Te reget in uerbo duxq́ deusq́ pio.
Ille tuos greſſus fœcundo diriget ore.
Rector & innocuum conferet unus iter.

CAPVT. V.

NAte meos habitus, corda & ſapientia uiuæ
Mentis ama, & uenis numina conde tuis.
Auribus internis uitali attende magiſtro.
Et ſerua illapſum pectore & ore deum.
Ne miſeras fraudes fucato fœmina uultu
Tendat, ab hac animum, ſi ſapis, uſq́ tene.
Ecce fauos labris & mella liquentia fundit,
Et pulsā nitidum balſama guttur habet.
Dulcia principijs ſunt & ſua uulnera, mœſto
Fine tamen falſas uertit amaror opes.
Plus aloes quam mellis habent ea gaudia. monſtrum,
Nate ferum, & pomis tecta uenena caue.
Ancipiti gladio flammiſq́ armata triſulcis
Lingua furens, ipſis uulnera fecit aquis.
Compta pedes ambos meretrix ad tartara mittit
Et penetrat longo regna cruenta gradu.
Deſeruit uitæq́ uias, greſſuq́ nefando
Non niſi letheas geſtit adire domos.
Tu tamen ó princeps ne uerum temne decorem.
Sed patris & domini Suſcipe uerba tui.
Effuge, nec lymphis muliebribus obrutus altam
Linque uiam, procul hac ni fugis ultor adeſt.

Mors foribus meretricis adeſt, pictumq́ Sepulchrū
Fert mulier, captos quo tegat ipſa uiros.
Tu ſceptrum ne perde tuum, ne traditus hoſti
Sponte feras gladijs uulnera facta tuis.
Ne nimium dulces annos floremq́ iuuentæ
Amittas miſeris perditus illecebris.
Et deceptus amans ſero poſt funera uanum
Des gemitum, & querulo triſtitia uerba ſono.
Immemor, ó patris, poſt nota pericula dices,
Cur placuit uotis torpor, & umbra meis.
Dogma pium, caſtosq́ patres, fontemq́ ſalubrem
Deſerui, immundis nec ſatiandus aquis.
Sæpe malum hoc iuueni, ſi mens non leua fuiſſet,
Legifer æditmus uaticinatus erat.
In medijs turbis ſacro mihi dixerat ore,
Sint tibi ciſternæ pocula caſta tuæ.
Et putei proprij latices ne perde caninis
Morſibus, ah uecors ſancta fluenta bibe.
Et fontes extende tuos, plateisq́ uolentum
Diuide fœcundas ut pius imber aquas.
Nec tibi conſortes alienis delige caſtris,
Sunt in delectū damna timenda tuo.
Si petis illecebras duro fraudatus ab hoſte,
Proditor es propriæ quis tibi fidus aquæ.
Quis tibi fidus erit, ſi tu te proditor ipſum
Perdis, & heu uenam deſpicis ipſe tuam.
A conſorte dei puro bona gaudia cordi
Suſcipe, ſi curet gaudia ceruus habet,

En comiti ſua cerua placet, placet hinnulus, & ſic
Vberibus caſtis ebrius eſſe potes.
Caſtus amor cur non præſtet ſua gaudia? uel quis
Eſſe peregrino captus amore uelit?
Cur iacet hoſtili gremio, notumq; uenenum
Sponte bibit domino chara marita ſuo?
Ecce uiam greſſuſq; hominis proſpectat ab alto
Conditor, & pœnas undiq; crimen habet.
Ecce ſuæ fraudes capiunt fera pectora, iuſtis,
Funibus & ſontes improba monſtra ligant.
Impius & ſortem flammæ ſubiturus auernæ,
Terreus & ſtulta morte peribit amor.

CAPVT. VI.

O Fili, ni ſigna ducis, ni uerba parentis
Reſpicis, & uoto concipis alta tuo.
Eſto memor uerbi uero quod fundis ab ore,
Et tua ſub memori pectore pacta tene.
Verba ligant homines, nec uincula fortius ulla
Innectunt magnos q̃ ſua uerba uiros.
Solue manum uinctam ſermonibus, atq; tenacem
Stringe, fidem ſi uis uincere fidus eris.
Vna fides decus eſt & gloria ſumma uirorum
Fraus (precor hoc) natum non iuuet ulla meum.
Quid facis aut qua ſpe terrena mœſtior umbra
Dum refugis curæ pondera lente iaces.
Non ne uides, ut caſta pio formica labore
Viuit, & exemplo te docet illa ſuo?

Vere legit ſegetem gelidas quam ſeruat in horas,
Omneq; ſic prudens utile tempus habet.
Ipſa ſibi præceptor adeſt, & iuſſa miniſtrat
Ipſa ſibi lectum fertq; refertq; cibum.
Tu cœlum tuq; aſtra uidens tu numina noſcens
Cui dedit optatus dogmata ſancta deus
Cui pater æthereas pateris fulgentibus undas
Contulit, & rectam carpere poſſe uiam.
Heu piger in tantis opibus donisq;, bonisq;
Stertis, iners medios nec capis ore cibos?
O piger, Ecquando promiſſi ad lumina cœli
Conſurges. læuam deſtituesq; uiam?
Quando erit ut terræ miſero torpentia Somno
Corda cites flammas apta uidere pias?
Heus tibi ſi ſapias miſero minitatur egeſtas,
Pauperies gladium uibrat acerba ſuum.
Inſtat hyems, inſtant ſtygij fera murmura ponti
Inſtat atrox ipſo turba timenda ſono.
Si uigiles, ſurgasq; citus, tibi cuncta fauebunt,
Et tua centenas terra uidebit opes.
In latices tua meſſis erit, morbuſq;, dolorq;
Pene dabunt uictus in tua uota manus
Qui domini uoces diuinaq; iura relinquit,
Vtilis in populo num queat eſſe pio?
Ore fero, motis pedibus, digitoq; locutus,
Seminat in ſocios iurgia ſæua ſuos.
Aſt cum mœſta dies & in exorabile fulmen
Irruerit, propria corruet ille manu.

Corruet, & medici nulla reparabilis arte,
Sontibus inuiſum tunc ſciet eſſe deum.
Sublimes oculos dominus, linguamque proteruam
Odit, & hoſtiles impia membra manus.
Cor falſum, fictumque loqui, teſtemque malignum
Odit, & excitos ad mala facta pedes.
Ah miſeri quibus arma placent, & martius horror,
Quique ſuos fratres ad fera bella mouent.
O fili, toties repetito nomine fili,
Corde precor medio ſuſcipe uerba patris.
Ne matrem contemne piam, matriſque, patriſque
Nomen ama, ut paſſo gutture mella uores.
Mella dei uerbum uenas effundit in omnes.
Illud erit nato luxque, ſaluſque meo.
Siue ſedes, ſeu carpis iter, ſeu nocte ſub alta
Dormitas domini concipe uerba tui.
Vox domini lex uera tibi, pax, uita, quieſque
Hæc potuit rectam dicere ſola uiam.
Hæc ualet a noſtris tetras arcere phalanges,
Ducereque ad gratos lumina ſancta uiros.
Hæc te nate reget, ne te rea fœmina uincat,
Ne capiat blandis perfida lingua dolis.
Quid cupis inſipiens? ficto ne crede decori,
Delicijs miſeris effera monſtra latent.
Monſtra animam raptura tuam, preciumque furoris
Mors erit. ah, curas percipe nate meas.
Effuge blandicias, nec ſæua pericula quære.
In flammis tutum quis putet eſſe locum?

Q uám meretrix animos uerſatis urit ocellis,
Ocius ac paleas improbus ignis edit.
Non potes illæſus prunas calcare, nec unq̃
Eſſe rea mundus cum muliere potes.
Immundum fugient charites, fœdataq́ membra,
Conditor a fœdis pellet edenda lupis,
Furta minus nocuere uiris, raptumq́ metallum
Si fuerit, redimi quolibet ære poteſt.
At ſemel offenſi furias uitare pudoris
Q uis queat, aut pulſum non trepidare deum?
Q uis ue manum ultricem, direptaq́ coniugis arma
Non timeat factis territus ipſe ſuis?

CAPVT. VII.

NAte patris uerbum maternaq́ iuſſa ſub alto
Corde preme, & uanis non moueare notis.
Dedecus hoc genitoris erit, ſi uana ſecutus
Spreueris ut tenues dona paterna dapes.
Noſce pium dominum ſi qua eſt tibi cura ſalutis,
Et ſerua ut charos dogmata noſtra ſinus
Lex mea te ſaluum ſi ſit tibi ſola uoluptas
Efficiet, ſummo ſiſtet & illa bono.
Hanc digitis inuolue pijs, uenisq́ repoſtam
Scribe, nec a uotis concidat ipſa tuis.
Sit tibi chara ſoror ſapientia, reſpice lumen,
Reſpice, nocturnis ne capiare dolis.
Dira uenenatos ne fallat fœmina ſenſus;
Sopitoq́ ſuum lumine uulnus agat.

Aſpice ut egreditur captatis paruulus umbris,
Et per lœtiferos incipit ire locos.
Incipit at ficto meretrix occurrit amore,
Et iuuenem miris decipit illa modis.
Impatienſq; moræ feſtiuo garrula uultu
Inijcit bæſuras capta per ora manus.
Incubuit dextræ laqueis hinc inde paratis,
Et miſerum multa qua rapit arte, tenet.
Inter & amplexus tenero libat oſcula capto.
Laus domino mundi, uota recepit, ait.
Quæ Nemeſim placidis obſtat contraria cœptis
Vicimus, & felix uictima noſtra fuit.
Ipſum ego te cupiens plena quem uoce uocaram
Inueni, ò uotis tradita ſumma meis
Funibus intextum eſt lectum, ſtratiſq; decorum,
Qualia nec phrygio ſub duce Nilus habet.
Picta domus myrrham, Syriumq; ſpirat amomum,
Pulchra uoco, tandem quid cupis ipſe ueni.
Eſt bromius, ſunt Vbra, ueni, cupidiſq; fruamur
Nexibus, & noſtra eſt ſera futura dies.
Vir meus extremos abijt mercator ad indos,
Tota domus nobis ſeruiet, ipſe ueni.
Audijt hanc iuuenis, ne dulcia uincla moratur;
Nec miſer ad letum proſpicit ipſe ſuum.
Ac uelut indocilis bino pertracta capiſtro
Buccula delectam ſe putat ire uiam,
Ceruus & ut ſitiens neſcit ſua uulnera, neſcit,
Vſq; ferit cæcum leua ſagitta latus,

Vt feſtinat auis laqueo caſura reperto,
Mentis inops diram, ſic petit ille necem.
Ah nimium patrij nimiumq; oblitus olympi,
Sic ſequitur dominæ gaudia uana feræ!
At fili mea cura precor, ne deſpice uitam
Effuge tartareas ſole uocante uias.
Nec te decipiant uiolas imitata uenena.
Fœmina quam ſequeris, nil niſi funus amat.
Fœmina blanditijs duro ceu uulnerat arcu,
His ſolet incautos uincere ſcla uiros.
Edomuit fortes meretrix inimica lacertos,
Crede mihi, mulier perfida uirus habet.

CAPVT. VIII.

NVnc ſonat a dextris dulci ſapientia cantu,
Effuge lætheas turba proterua uias.
Nunc procul a ſummo prudentia uertice clamat,
Et foribus uocem dat reuerenda ſuam.
Vos precor infantes diuino attendite uerbo,
Et pueri uultus non trepidate meos.
Ah pueri fragiles, quæ uos dementia ludit?
Ah, miſeri uanas ſemper amatis opes.
Suſcipite atq; animis cœleſtia fundite mella,
Vertite ad optatum pectora ueſtra bonum.
AEthereis de rebus agens ſummaq; ſalutis
Alloquor, & grato dicimus iſta deo.
Me pater omnipotens diuino inſtruxit amore,
Quo noſtrum uitæ prandia guttur habet.

Impia facta uirum deteſtor, & impia cord
Nec dolus in noſtris uocibus ullus adeſt.
Grata bonis ſum, dura malis, qui dogmata noſtra,
Cernit, in his notum perſpicit eſſe deum.
Non erit a noſtris collata pecunia uerbis,
Sed pia quæ uitam dogmata capta ferant.
His aurum uileſcit inops, ſapientia ſola eſt
Quæ cuncto cunctas tempore uincit opes.
Quicquid habet mundus ſummis optabile uotis,
Hæc tibi ſi uirtus defecit. eſt nihilum.
Ante mare & terras uerum ſapientia lumen
Protulit, & rectas hoc docet orbe uias.
Summum habitat rationis iter, prauumq́, malumq́
Odit conſilijs & micat illa bonis.
Reſpice, ſi qua uides; ego ſum ſapientia mater
Iuſtitiæ ſæuis lux inimica dolis.
Deteſtor criſtas animi, ſenſuſq́ tumentes
Sternit & elatos dextera noſtra duces.
Expendo cauſas, æquataq́ iura reuelo.
Suſtineo digitis florida regna meis.
Sum quæ ſceptra paro, quæ legibus aurea reddo
Sæcula, ſum ferulæ uisq́, decuſq́ piæ
Natos lucis amo, qui me petit inuenit ipſam,
Nec fallunt uigiles lumina noſtra oculos.
Virtutis decor omnis adeſt, & gloria mecum,
Diuinas & opes tempus in omne gero.
Diuitijs auro præſtantibus impleo fida
Pectora, ſum rectis, ſimplicibusq́ fauens.

Anteq; quicq̃ tenero conſtaret in orbe,
Delitium nobis conditor orbis erat.
Lucet ab æternis uirtus mea prodita flammis.
Agnoſcit noſtras terra, poluſq; manus.
Iam ſpeculo fueram uiui concepta parentis
Quam prius & ſummas ferret abyſſus aquas
Nec dum per medias currebant flumina ualles.
Nec gelidus dura mole ſedebat athos
Ante hilares colles, horrendaq; culmina ſaxis
Exhibui placido uiſcera caſta deo.
Magnus ad huc terram cœli non fecerat author
Quando informe chaos, cum nihil orbis erat.
Cum dominus cœlos & ſydera cuncta parabat,
Ipſa aderam, & fulgens lumina prima dabam.
Cumq; polos ambos firmabat, & æthera, cumq;
Perpetua tumidas lege tenebat aquas.
Cumq; ſuo duram librabat pondere terram,
Ipſa aderam domino dulcis amica meo.
Et placidos luſus diuinaq; gaudia felix
Libabam grato tempus in omne deo.
Gaudebam uictis toto ſimul orbe tyrannis
Ludere & humanos inter adeſſe choros:
Nunc precor ò caſtam Iuuenes audite parentem,
Quos genui natos ad pia regna uoco,
Felix qui puro mea dogmata ſeruat amore,
Conſtantiq; meum pectore carpit iter.
Ah precor, ah pueri, mores audite beatos,
Nec bona magnifico pellite miſſa deo.

Felix, & nimium felix, qui uerba uocantis
Audijt, atq; meas excubat ante fores.
Qui charites ſacras obſeruat ad hoſtia ueri
Principis, & noſtri nominis arma tenet.
Inueniet uitam, qui me prius inuenit, atq;
Hauriet à miſſo flumina uiua deo.
Qui tamen infelix mea numina læſerit hoſpes,
Se ſciat á telis uulnus habere ſuis.
Diligit heu lemures qui me non diligit. ipſas
Qui charites odit, nil niſi uirus amat.

CAPVT. VIIII.

IPſa domum facit ipſa ſibi ſapientia ſacram,
Et ſeptem Stellas excedit ipſa ſibi.
Propoſuit menſas & uina bibentibus alma,
Et uocat ad lectum pectora caſta ſuum.
Ecce pias pulchram charites demiſit ad aulam,
Iuſſit & æthereis corda ciere tubis.
Huc precor, huc Iuuenes uictis accurrite monſtris,
Et ueniens dulcem paruulus oret opem.
Ad mea decepti Iuuenes precepta uenite.
Summite & a pateris dulcia uina meis.
Iam fragiles animos firmato linquite greſſu.
Accipite & ſolidos patris ab ore cibos.
Effugite obliquos calles, peſtemq; latentem
Floribus, heu prauam cur placet ire uiam?
Qui docet ingratum, quiq; arguit impia corda,
Perdit, ut in ſiccis ſemina iacta locis,

Argue prudentem, grates aget ille magiſtro,
At ſtolidus uoces oderit uſq; pias.
Accipiet iuſtus manibus tua dogmata lætis,
Et bona cum tulerit plurima plura dabit.
Hoc eſt principium ſapientibus, arma timere
Cœlica, & in domino figere corda ſuo.
Scire deum uiuum uera eſt ſapientia, neſcis
Omnia ni toto pectore numen amas.
Accipe me uigilem clamat prudentia, clamat,
Accipe me, & lætos incipe noſſe dies.
Per me uitales annos & regna ſalutis
Dat bonus, & medio puluere ductor adeſt.
Ductor, at in medio poſuit deus omnia campo
De uita aut læto quod placet illud habe.
Hinc te ſtulta uocat mulier, ne attende uocanti
Funus in illecebris occulit illa ſuis.
In foribus ſedet ipſa domus, ſigniſq;, manuq;
Attrahit ad laqueos inſcia corda ſuos.
O meus inquit amor, furtiua eſt dulcior unda.
Sic placeant animo quæq; negata tuo.
Ah miſer, & nunq̃ tectos uidet eſſe gigantes,
Nec circum ſtygias caſtra tenere manus.
Mors furit á dextris muliebribus, effuge mortem
Effuge, nec patrem deſpice nate tuum.

CAPVT. X

DAt genitus ſapiens pleno ſua gaudia patri.
Inſipiens miſeræ pœna parentis adeſt.

Improba mens tandem pœnas dabit uſta furoris,
Iuſtus & a duro funere liber erit.
Non animam iuſti merito mulctabit honore,
Aut ſinet electos dextra perire patris.
Reddet ab æthereo libratum munus olympo.
Vertet & in laqueos impia corda ſuos.
Dextera diuitias læto dabit alma labori.
Pauperiem iuſtam deſidioſus habet,
Fraudibus innitens uentos & turbina paſcit.
Et ſequitur properas non habiturus aues.
Qui ſapit æſtiuis meſſem ſibi congregat horis.
Inſipiens uanis ſtertit in illecebris.
Ecce caput rectum diuino conditor imbre
Irrigat, á prauis uertitur ipſe uiris.
Verus honor iuſto per ſæcula cuncta manebit.
In cineres leues impius ibit homo.
Suſcipiet puro ſapiens pia dogmata corde,
At ſtultus labris ceditur ipſe ſuis.
Eſt animus ſimplex ſapientior, iſta ſub orcum
Fraus erit, heu praua quis uelit ire uia?
Pectora decipiens & ficto callidus ore
Non putet innocuam ludere poſſe fidem.
Innocui uitam inueniunt. ora improba mortem.
Occultatq; ſuos mens inimica dolos.
Suſcitat ut rixas odium, ſic omnia delet
(Si qua fides uero eſt) crimina purus amor.
Qui ſapit, ille animis infundit dulcia mella.
Corde ſuper ſtulto uirga, furorq; ſedent.

Diuitias quandoq; ſuas ſapientia texit.
Vt doceat, iuſto forma, moduſq; placet.
Multa pati, non multa loqui didicere docentes.
Stultus enim uerbo proditur ipſe ſuo.
Pauper egenſq; pauet ſecum, palletq;, tremitq;,
Nec ſibi qui noceat ſæuior hoſtis adeſt.
At diues ſecum gaudet, ſua præmia uirtus
Dat iuſtis, lætos quod facit eſſe uiros.
Sic opus ad uitam iuſti, fructumq; ueneni
Vir malus, ut proprij criminis ultor habet.
Felix, qui uitæ callem tenet, & miſer, aſtra
Qui fugit, & miſſas á patre temnit opes
Fraudibus infandis odium, ſtimuluſq; furoris
Abſcondit uoti perfida tela ſui.
Fraternos oculos Iuuenes ne lædite caſti.
Quis uelit in ſocios improbus eſſe ſuos?
Non deerunt multis lethalia crimina uerbis
Prudens, qui uoces temperat ipſe ſuas.
Non magis argentum eſt nitidum, q̃ lingua uirorum,
Qui ſua diuinis corda dedere ſacris.
Sunt nihilum, nihilumq; ualent mendatia corda,
Quæ uelut ammiſſas disgregat ultor oues.
Erudit iuſtus, totoq; eſt utilis orbe,
Indoctus miſero pectore ſemper eget.
Semper eget, duramq; bibit per uulnera mortem.
Et patitur gladio uulnera facta ſuo.
Diteſcunt oleo felicia pectora ſacro.
Quosq; fouet, lætos dat pater eſſe uiros.

A domino iuſtæ ueniunt ſua gaudia menti.
A ſcelere indigno mœſta ruina uenit.
Heu, uelut in riſu facinus meditatur auernum
Stultus qui iuſti non timet arma dei.
At ſua prudenti ſapientia, cernere finem,
Figereq; ante oculos numina ſancta ſuos.
En dabitur iuſtis tota quod mente repoſcunt.
Et ſceleris pœnas impia corda dabunt.
Impius & tanq̃ ſtridens aquilone procella ?
Ad nihilum ductus turbinis inſtar erit.
At quaſi fundamen, petra quod ſurgit ab una.
Perpetui culmen iuſtus honoris habet.
Vt ſtupidos rigidum dentes offendit acetum,
Vtq; oculos uerſos undiq; fumus agit,
Sic piger ingratus mittentibus, illicet omnis
Vir ſtudeat domino mente placere pio.
Qui dominum timet ille ſuum per Sæcula uiuet.
Huic dabit & claros author habere dies.
Aſt annos ſine luce graues, & frigora mœſti
Carceris, in pœnas impius hoſtis habet.
Expectant iuſti ſua gaudia, uana peribit,
Spes hominum, uacuos quæ ſinit ire dies.
Improba mens trepidat diro confuſa pauore.
Qui ſequitur dominum tempora læta uidet,
Iuſtus in eternum felici ſanguine uiuet,
Pulſa erit a ſuperis impia uita locis
Ecce per innocuam ueniet ſapientia linguam.
At fallax ipſa fraude peribit homo.

Vir iuſtus placitum pueri meditatur amoris,
Gliſcit in aduerſis mens inimica dolis.

CAPVT. XI.

FRaus, dolus, & quicquid uero diſſentit ab uno
Quis ſperet iuſto poſſe placere deo?
Pondus amat iuſtum dominans æquumq́ bonumq́
Ordine, menſura, pondere, cuncta ualent.
Ah precor, ah iuuenes animos frenate ſuperbos,
Ne miſer á proprio uulnere ſanguis eat.
Parturit horrendos ueſana ſuperbia caſus
Qui criſtas animi deprimit eſt ſapiens.
Simplicitas iuſtos ad ueram diriget aulam.
Improba ſed prauum pectora perdet opus,
Ne tunc cum uindex prædam, pœnasq́ repoſcet,
Sæua tegent falsæ uulnera diuitiæ.
Iuſticia innocuos diuinaq́ iuſſa ſequentes
Liberat, & uaſtæ conterit ora necis.
Simplicibus uirtus calles oſtendet amænos,
Corruet in laqueos impia turba ſuos.
Inſidijsq́ ſuis homines capientur iniqui.
At iuſtos iudex optimus eripiet.
Impius ut moriens lethalibus occubat umbris,
Nunc queat ad ſuperos ipſe redire locos?
Tunc ſpes infelix, curæ & fallentur inanes.
Terreus & miſerum qui rapiebat amor.
Iuſtus ab inſidijs puro eripetur amore.
Improbus at furijs exagitatus obit.

Vir ſimulans labris proprium decepit amicum,
Iuſtus & in ſacro lumine liber erit.
Iuſtorum nomen læta floreſcet in urbe.
Perdereq́ indignos lausq́, decuſq́ dei.
Vrbs pia pro ſaluis celebrabit gaudia iuſtis.
Extolletq́ ſuum per bona corda caput.
Impia turba dolis, ſtudioq́ incumbet auerno,
Et contra lectos dira uenena uomet.
Stultus & imprudens uerum deſpexit amicum,
Qui tacet, ille ſuas pectore ſeruat opes.
Magna animi uirtus medio tacuiſſe labore,
Temporis, & mœſti uulnera noſſe pati,
Qui nocet inſidijs, commiſſa arcana reuelat,
Vir pius erubuit dicere quæ noceant.
Ni populum princeps, lexq́ intemerata gubernat,
Vt corpus caſſum lumine turba perit.
Aſt ubi de multis uerax auditur achates,
Emicat æthereis ordo ſalusq́ modis.
Qui ſe ſe uerbis pro falſo obſtrinxit amico.
fallitur, at laqueos qui cauet, effugiet.
Fœmina per chariten ſummos inuenit honores.
Vir fragilis nullas eſt habiturus opes
Adſunt diuitiæ sed non niſi fortibus ad ſunt.
Inuictos animos ſerta decora decent.
Summit fortis opes, animo nec robora deſunt.
Et quicunq́ cupit uincere, uictor erit.
Qui pius eſt, ſe ſe diuina ſeruat ab ira.
Crudelis gladio ſe necat ipſe ſuo.

Quám meretrix animos uerſatis urit ocellis,
Ocius ac paleas improbus ignis edit.
Non potes illæſus prunas calcare, nec unq̃
Eſſe rea mundus cum muliere potes.
Immundum fugient charites, fœdataq́ membra,
Conditor a fœdis pellet edenda lupis,
Furta minus nocuere uiris, raptumq́ metallum
Si fuerit, redimi quolibet ære poteſt.
At ſemel offenſi furias uitare pudoris
Quis queat, aut pulſum non trepidare deum?
Quis ue manum ultricem, direptaq́ coniugis arma
Non timeat factis territus ipſe ſuis?

CAPVT. VII.

NAte patris uerbum maternaq́ iuſſa ſub alto
Corde preme, & uanis non moueare notis.
Dedecus hoc genitoris erit, ſi uana ſecutus
Spreueris ut tenues dona paterna dapes.
Noſce pium dominum ſi qua eſt tibi cura ſalutis,
Et ſerua ut charos dogmata noſtra ſinus
Lex mea te ſaluum ſi ſit tibi ſola uoluptas
Efficiet, ſummo ſiſtet & illa bono.
Hanc digitis inuolue pijs, uenisq́ repoſtam
Scribe, nec a uotis concidat ipſa tuis.
Sit tibi chara ſoror ſapientia, reſpice lumen,
Reſpice, nocturnis ne capiare dolis.
Dira uenenatos ne fallat fœmina ſenſus,
Sopitoq́ ſuum lumine uulnus agat.

Aſpice ut egreditur captatis paruulus umbris,
Et per lætiferos incipit ire locos.
Incipit at ficto meretrix occurrit amore,
Et iuuenem miris decipit illa modis.
Impatienſq; moræ feſtiuo garrula uultu
Inijcit bæſuras capta per ora manus.
Incubuit dextræ laqueis hinc inde paratis,
Et miſerum multa qua rapit arte, tenet.
Inter & amplexus tenero libat oſcula capto.
Laus domino mundi, uota recepit, ait.
Quæ Nemeſim placidis obſtat contraria cœptis
Vicimus, & felix uictima noſtra fuit.
Ipſum ego te cupiens plena quem uoce uocaram
Inueni, ò uotis tradita ſumma meis
Funibus intextum eſt lectum, ſtratiſq; decorum,
Qualia nec phrygio ſub duce Nilus habet.
Picta domus myrrham, Syriumq; ſpirat amomum,
Pulchra uoco, tandem quid cupis ipſe ueni.
Eſt bromius, ſunt Vbra, ueni, cupidiſq; fruamur
Nexibus, & noſtra eſt ſera futura dies.
Vir meus extremos abijt mercator ad indos,
Tota domus nobis ſeruiet, ipſe ueni.
Audijt hanc iuuenis, ne dulcia uincla moratur;
Nec miſer ad letum proſpicit ipſe ſuum.
Ac uelut indocilis bino pertracta capiſtro
Buccula delectam ſe putat ire uiam,
Ceruus & ut ſitiens neſcit ſua uulnera, neſcit,
Vſq; ferit cæcum leua ſagitta latus,

Vt feſtinat auis laqueo caſura reperto,
Mentis inops diram, ſic petit ille necem.
Ah nimium patrij nimiumq; oblitus olympi,
Sic ſequitur dominæ gaudia uana feræ.
At fili mea cura precor, ne deſpice uitam
Effuge tartareas ſole uocante uias.
Nec te decipiant uiolas imitata uenena.
Fœmina quam ſequeris, nil niſi funus amat.
Fœmina blanditijs duro ceu uulnerat arcu,
His ſolet incautos uincere ſola uiros.
Edomuit fortes meretrix inimica lacertos,
Crede mihi, mulier perfida uirus habet.

CAPVT. VIII.

NVnc ſonat a dextris dulci ſapientia cantu,
Effuge læthæas turba proterua uias.
Nunc procul a ſummo prudentia uertice clamat,
Et foribus uocem dat reuerenda ſuam.
Vos precor infantes diuino attendite uerbo,
Et pueri uultus non trepidate meos.
Ah pueri fragiles, quæ uos dementia ludit?
Ah, miſeri uanas ſemper amatis opes.
Suſcipite atq; animis cœleſtia fundite mella,
Vertite ad optatum pectora ueſtra bonum.
AEthereis de rebus agens ſummaq; ſalutis
Alloquor, & grato dicimus iſta deo.
Me pater omnipotens diuino inſtruxit amore,
Quo noſtrum uitæ prandia guttur habet.

Impia facta uirum deteſtor, & impia corda
Nec dolus in noſtris uocibus ullus adeſt.
Grata bonis ſum, dura malis, qui dogmata noſtra,
Cernit, in his notum perſpicit eſſe deum.
Non erit a noſtris collata pecunia uerbis,
Sed pia quæ uitam dogmata capta ferant.
His aurum uileſcit inops, ſapientia ſola eſt
Quæ cuncto cunctas tempore uincit opes.
Quicquid habet mundus ſummis optabile uotis,
Hæc tibi ſi uirtus deficit, eſt nihilum.
Ante mare & terras uerum ſapientia lumen
Protulit, & rectas hoc docet orbe uias.
Summum habitat rationis iter, prauumq́ꝫ, malumq́ꝫ
Odit conſilijs & micat illa bonis.
Reſpice, ſi qua uides, ego ſum ſapientia mater
Iuſtitiæ ſæuis lux inimica dolis.
Deteſtor criſtas animi, ſenſuſq́ꝫ tumentes
Sternit & elatos dextera noſtra duces.
Expendo cauſas, æquataq́ꝫ iura reuelo.
Suſtineo digitis florida regna meis.
Sum quæ ſceptra paro, quæ legibus aurea reddo
Sæcula, ſum ferulæ uiſq́ꝫ, decuſq́ꝫ piæ.
Natos lucis amo, qui me petit inuenit ipſam,
Nec fallunt uigiles lumina noſtra oculos.
Virtutis decor omnis adeſt, & gloria mecum,
Diuinas & opes tempus in omne gero.
Diuitijs auro præſtantibus impleo fida
Pectora, ſum rectis, ſimplicibuſq́ꝫ fauens.

Anteq̃ quicq̃ tenero conſtaret in orbe,
Delitium nobis conditor orbis erat.
Lucet ab æternis uirtus mea prodita flammis.
Agnoſcit noſtras terra, poluſq́ manus.
Iam ſpeculo fueram uiui concepta parentis
Quam prius & ſummas ferret abyſſus aquas
Nec dum per medias currebant flumina ualles.
Nec gelidus dura mole ſedebat athos
Ante hilares colles, horrendaq́ culmina ſaxis
Exibui placido uiſcera caſta deo.
Magnus ad huc terram cœli non fecerat author
Quando informe chaos, cum nihil orbis erat.
Cum dominus cœlos & ſydera cuncta parabat,
Ipſa aderam, & fulgens lumina prima dabam.
Cumq́ polos ambos firmabat, & æthera, cumq́
Perpetua tumidas lege tenebat aquas.
Cumq́ ſuo duram librabat pondere terram,
Ipſa aderam domino dulcis amica meo.
Et placidos luſus diuinaq́ gaudia felix
Libabam grato tempus in omne deo.
Gaudebam uictis toto ſimul orbe tyrannis
Ludere & humanos inter adeſſe choros:
Nunc precor ò caſtam Iuuenes audite parentem,
Quos genui natos ad pia regna uoco,
Felix qui puro mea dogmata ſeruat amore,
Conſtantiq́ meum pectore carpit iter.
Ah precor, ah pueri, mores audite beatos,
Nec bona magnifico pellite miſſa deo.

Felix, & nimium felix, qui uerba uocantis
Audijt, atq; meas excubat ante fores.
Qui charites ſacras obſeruat ad hoſtia ueri
Principis, & noſtri nominis arma tenet.
Inueniet uitam, qui me prius inuenit, atq;
Hauriet à miſſo flumina uiua deo.
Qui tamen infelix mea numina læſerit hoſpes,
Se ſciat á telis uulnus habere ſuis.
Diligit heu lemures qui me non diligit. ipſas
Qui charites odit, nil niſi uirus amat.

CAPVT. VIIII.

IPſa domum facit ipſa ſibi ſapientia ſacram,
Et ſeptem Stellas excedit ipſa ſibi.
Propoſuit menſas & uina bibentibus alma,
Et uocat ad lectum pectora caſta ſuum.
Ecce pias pulchram charites demiſit ad aulam,
Iuſſit & æthereis corda ciere tubis.
Huc precor, huc Iuuenes uictis accurrite monſtris,
Et ueniens dulcem paruulus oret opem.
Ad mea decepti Iuuenes precepta uenite.
Summite & a pateris dulcia uina meis.
Iam fragiles animos firmato linquite greſſu.
Accipite & ſolidos patris ab ore cibos.
Effugite obliquos calles, peſtemq; latentem
Floribus, heu prauam cur placet ire uiam?
Qui docet ingratum, quiq; arguit impia corda,
Perdit, ut in ſiccis ſemina iacta locis,

Argue prudentem, grates aget ille magiſtro,
At ſtolidus uoces oderit uſq; pias.
Accipiet iuſtus manibus tua dogmata lætis,
Et bona cum tulerit plurima plura dabit.
Hoc eſt principium ſapientibus, arma timere
Cœlica, & in domino figere corda ſuo.
Scire deum uiuum uera eſt ſapientia, neſcis
Omnia ni toto pectore numen amas.
Accipe me uigilem clamat prudentia, clamat,
Accipe me, & lætos incipe noſſe dies.
Per me uitales annos & regna ſalutis
Dat bonus, & medio puluere ductor adeſt.
Ductor, at in medio poſuit deus omnia campo
De uita aut læto quod placet illud habe.
Hinc te ſtulta uocat mulier, ne attende uocanti
Funus in illecebris occulit illa ſuis.
In foribus Sedet ipſa domus, ſigniſq;, manuq;
Attrahit ad laqueos inſcia corda ſuos.
O meus inquit amor, furtiua eſt dulcior unda.
Sic placeant animo quæq; negata tuo.
Ah miſer, & nunq̃ tectos uidet eſſe gigantes,
Nec circum ſtygias caſtra tenere manus.
Mors furit á dextris muliebribus, effuge mortem
Effuge, nec patrem deſpice nate tuum.

CAPVT. X

D*At genitus ſapiens pleno ſua gaudia patri.*
Inſipiens miſeræ pœna parentis adeſt.

Improba mens tandem pœnas dabit uſta furoris,
Iuſtus & a duro funere liber erit.
Non animam iuſti merito mulctabit honore,
Aut ſinet electos dextra perire patris.
Reddet ab æthereo libratum munus olympo.
Vertet & in laqueos impia corda ſuos.
Dextera diuitias læto dabit alma labori.
Pauperiem iuſtam deſidioſus habet,
Fraudibus innitens uentos & turbina paſcit.
Et ſequitur properas non habiturus aues.
Qui ſapit æſtiuis meſſem ſibi congregat horis.
Inſipiens uanis ſtertit in illecebris.
Ecce caput rectum diuino conditor imbre
Irrigat, á prauis uertitur ipſe uiris.
Verus honor iuſto per ſæcula cuncta manebit.
In cineres leues impius ibit homo.
Suſcipiet puro ſapiens pia dogmata corde,
At ſtultus labris ceditur ipſe ſuis.
Eſt animus ſimplex ſapientior, iſta ſub orcum
Fraus erit, heu praua quis uelit ire uia?
Pectora decipiens & ficto callidus ore
Non putet innocuam ludere poſſe fidem.
Innocui uitam inueniunt. ora improba mortem.
Occultatque ſuos mens inimica dolos.
Suſcitat ut rixas odium, ſic omnia delet
(Si qua fides uero eſt) crimina purus amor.
Qui ſapit, ille animis infundit dulcia mella.
Corde ſuper ſtulto uirga, furorque ſedent.

A domino iuſtæ ueniunt ſua gaudia menti.
A ſcelere indigno mœſta ruina uenit.
Heu, uelut in riſu facinus meditatur auernum
Stultus qui iuſti non timet arma dei.
At ſua prudenti ſapientia, cernere finem,
Figereq; ante oculos numina ſancta ſuos.
En dabitur iuſtis tota quod mente repoſcunt.
Et ſceleris pœnas impia corda dabunt.
Impius & tanq̃ ſtridens aquilone procella;
Ad nihilum ductus turbinis inſtar erit.
At quaſi fundamen, petra quod ſurgit ab una.
Perpetui culmen iuſtus honoris habet.
Vt ſtupidos rigidum dentes offendit acetum,
Vtq; oculos uerſos undiq; fumus agit,
Sic piger ingratus mittentibus, illicet omnis
Vir ſtudeat domino mente placere pio.
Qui dominum timet ille ſuum per Sæcula uiuet.
Huic dabit & claros author habere dies.
Aſt annos ſine luce graues, & frigora mœſti
Carceris, in pœnas impius hoſtis habet.
Expectant iuſti ſua gaudia, uana peribit,
Spes hominum, uacuos quæ ſinit ire dies.
Improba mens trepidat diro confuſa pauore.
Qui ſequitur dominum tempora læta uidet,
Iuſtus in eternum fælici ſanguine uiuet,
Pulſa erit a ſuperis impia uita locis
Ecce per innocuam ueniet ſapientia linguam.
At fallax ipſa fraude peribit homo.

Vir iuſtus placitum pueri meditatur amoris,
Gliſcit in aduerſis mens inimica dolis.

CAPVT. XI.

FRaus, dolus, & quicquid uero diſſentit ab uno
Quis ſperet iuſto poſſe placere deo?
Pondus amat iuſtum dominans æquumq́, bonumq́
Ordine, menſura, pondere, cuncta ualent.
Ah precor, ah iuuenes animos frenate ſuperbos,
Ne miſer á proprio uulnere ſanguis eat.
Parturit horrendos ueſana ſuperbia caſus
Qui criſtas animi deprimit eſt ſapiens.
Simplicitas iuſtos ad ueram diriget aulam.
Improba ſed prauum pectora perdet opus,
Ne tunc cum uindex prædam, pœnasq́ repoſcet,
Sæua tegent falsæ uulnera diuitiæ.
Iuſticia innocuos diuinaq́ iuſſa ſequentes
Liberat, & uaſtæ conterit ora necis.
Simplicibus uirtus calles oſtendet amœnos,
Corruet in laqueos impia turba ſuos.
Inſidijsq́ ſuis homines capientur iniqui.
At iuſtos iudex optimus eripiet.
Impius ut moriens lethalibus occubat umbris,
Nunc queat ad ſuperos ipſe redire locos?
Tunc ſpes infelix, curæ & fallentur inanes.
Terreus & miſerum qui rapiebat amor.
Iuſtus ab inſidijs puro eripetur amore.
Improbus at furijs exagitatus obit.

Vir ſimulans labris proprium decepit amicum,
Iuſtus & in ſacro lumine liber erit.
Iuſtorum nomen læta floreſcet in urbe.
Perdereq́ indignos lausq́, decuſq́ dei.
Vrbs pia pro ſaluis celebrabit gaudia iuſtis.
Extolletq́ ſuum per bona corda caput.
Impia turba dolis, ſtudioq́ incumbet auerno,
Et contra lectos dira uenena uomet.
Stultus & imprudens uerum deſpexit amicum,
Qui tacet, ille ſuas pectore ſeruat opes.
Magna animi uirtus medio tacuiſſe labore,
Temporis, & mœſti uulnera noſſe pati,
Qui nocet inſidijs, commiſſa arcana reuelat,
Vir pius erubuit dicere quæ noceant.
Ni populum princeps, lexq́ intemerata gubernat,
Vt corpus caſſum lumine turba perit.
Aſt ubi de multis uerax auditur achates,
Emicat æthereis ordo ſalusq́ modis.
Qui ſe ſe uerbis pro falſo obſtrinxit amico.
fallitur, at laqueos qui cauet, effugiet.
Fœmina per chariten ſummos inuenit honores.
Vir fragilis nullas eſt habiturus opes
Adſunt diuitiæ ſed non niſi fortibus ad ſunt.
Inuictos animos ſerta decora decent.
Summit fortis opes, animo nec robora deſunt.
Et quicunq́ cupit uincere, uictor erit.
Qui pius eſt, ſe ſe diuina ſeruat ab ira.
Crudelis gladio ſe necat ipſe ſuo,

At bona uera ſequens felici ſurget honore,
Et lætum ad cœlos exeret uſq; caput.
Qui nummos coluere ruent, ſeroq; dolore
Deflebunt oculos non habuiſſe meos.
Iuſtus in æternum florentibus undiq; ramis
Emittet domino germina grata pio.
Infelix, uacuas & nil niſi poſſidet umbras,
Qui turbat propriam nocte dieq; domum.
Seruiet indoctus ſapientibus. eſt bonus author
Qui tulit ad radios lumina caſta ſuos.
Iuſticiæ fructus lignum uitale rependit,
Et ſapiens animas ſuſcipit innocuas.
Si decet & rectos ſummum trepidare rigorem,
Quis uetat, ut curis ſe malus urat homo?

CAPVT. XII.

Felix qui uitæ cœleſtia dogmata ueræ
Diligit, & magnum concipit ore deum.
At miſer inſipiens ſancti qui iura flagelli
Detrectat, uigiles nec uelit eſſe patres.
Vir bonus à domino charitis pia flumina ſancto
Haueriet, & parto tempore diues erit.
Qui tamen in proprijs confidit ſenſibus, omnem
Nudus opem, uanos ſentiet ipſe dies,
Nam neq; robur habet de turpibus impius actis.
Nec iuſtos radix fallere firma poteſt.
Læta corona uiri mulier, quæ ſemper ad ipſum
Spectat, & affectu non ruit icta malo.

At confuſa iacet ſæuo dum carpitur igni
Putreſcitq; ſuo mens inimica toro.
Iuditium iuſtus puro ſub corde uolutat.
Improbus in uotis nil niſi uirus habet.
Impius exultat laqueis, & ſanguine gliſcit.
At iuſtos rectos liberat ore uiros.
Iuſtorumq; domus nullis non permanet annis.
Impius infernis uermibus æsca datur.
Noſce uirum uerbo. nullum eſt hoc indice maius,
Oſtendunt paleas pectora uana ſuas.
Sit licet hic pauper, ſoli qui ſufficit uni,
Diuitibus ſtolidis ante ferendus erit.
Nouit ab arce potens animas, quas condidit ipſe,
Iuſtus & ad lætum uiſcera cruda parat.
Vir ſtultus terræ indulget, ſtertitq; iacetq;,
Agricolæ uigili fertilis æſca manet.
Læta dies illi, leta omnia, uiuere rectum
Qui noſcit, iuſto ſummit & illa m:do.
Dedecus hic nihil eſſe putat, niſi perdere mentis
Diuitias, ueræ numina diuitiæ.
Impius in uotis homini monim nta nefando,
Inſtruit, at radix optima proficiet.
Improbus a labris infernam ſuſcitat iram,
Sed medios caſſes uir bonus effugiet.
Omne ex ore bonum, reddendaq; præmia factis.
Nullus de cunctis unde queratur habet.
Stat deus aduerſus uitijs, rigiduſq; moueri
Non ualet, ut iuſto numine crimen amet.

Ergo agite. ó iuuenes, uictis nè cedite monſtris.
Ne pia magnifici temnite dona dei.
Creſcit in admonitiis ſapiens. gaudetq; doceri;
At ſtultus recta ſe putat ire uia.
Stultus & extemplo ſceleratas indicat iras,
Callidus à prauo uulnera facta tegit.
Nota refert iuſtus, & uiſis indicat actis,
Saucia falſidicus pectora teſtis habet.
Promiſſor fidus proprio quaſi pungitur arcu,
Qui ſapit, infirmos ut pater ore leuat.
Ore leuat medico, nec pharmaca fortius ulla
Pellunt á meſtis dira uenena uiris.
Quod labium uerax patrio deduxit ab ore,
firmum erit, & ſuperam ſemper habebit opem.
At teſtis mendax funeſta nocte ſub umbram,
Voluitur, & ſtructis fraudibus arma tegit.
Corde ferens fraudem lætalibus incubat uris.
Conſilium pacis gaudia uiua gerit.
Inſurgant furiæ, uel tartara cuncta tumeſcant,
Quicquid eat mundo, gaudia Iuſtus habet,
Vtq; uenenato nihil eſt non flebile cordi.
Sic quicquid iuſto uenerit eſt melius.
Nec tumet in lætis. nec triſtibus infremit horis,
O deus, ó læte robora iuſtitiæ.
Odit mendaces dominus, gaudetq; fideles.
Cernere, & electæ numina [illegible]at fidei.
Cœlat uerſutus quod nouerit, inſipientis
Cor tamen indomitas prouocat igne manus.

Proferet imperium fortiſſima dextra clarum,
Seruiet æratis ſegnis imaginibus.
A ſermone bono ueniunt pia gaudia menti.
Conſternit mœror pectora uulnificus.
Qui tolerat damnum proprio dum ſeruit amico,
Iuſtitiæ nomen q̃ bene Iuſtus habet.
At decepta cadent lœto corda improba uaſto,
Et flebunt ueram non habuiſſe uiam.
Impia mens laqueos nequicq̃ efflebit auernos,
Cum perijſſe ſuas nempe uidebit opes
Iuſticiæ uitam dat ſemita, funus & orcum
Fraus dedit, atq; ipſo monſtra timenda ſono.

CAPVT. XIII.

Fert genitus ſapiens patris documenta benigni.
Luſor in admonitis lumina claudit iners.
Mens ex ore ſuo ſatiabitur enthea fando,
Impia mens propria perdit utrumq; manu.
Ora ſua obſeruans animæ ſeruabit h norem.
Stulta loquens uanos ſentiet ire dies.
Sentiet heu nimium ſeros poſt uulnera planctus,
Cum male deſtructis arcibus exul erit.
Heu piger in uarias partes diſtractus oberrat
Dum cupit, á uotis & fugit ipſe ſuis.
At pia mens uitæ panem uinumq; fauoſq;
Fert ſibi, & æthereis paſcitur acta cibis.
Hæc pingues oleas & ueræ dona mineruæ.
Suſcipit, innocuis dum uigilat ſtudijs,

Inſidos uultus, mendacia uerba, doloſq;
Odit, qui puro pectore numen habet.
Voce ſua mendax proprium confundit honorem,
Illuſorq; aſtu luditur ipſe ſuo.
Iuſtitia inſontes ab iniquo protegit enſe,
Improba mens gladio concidit uſa ſuo.
Cerne uices uarias mutataq; nomina rerum,
Et uolue ante oculos uerſa reuerſa pios,
Ex nihilo diteſcit inops, diueſq; gelaſcit,
Rex Sitit, & medijs pauper abundat aquis.
Diues diuitijs animam de morte redemit,
Vix pauper medicum ſubſtinet ipſe ſuum.
Iuſtorum lumen puræ dat gaudia menti.
Impius extinctas ignis aduret oues.
Ecce ſuperba phalanx, & nil niſi Iurgia cernis,
Atqui conſilio ducitur, eſt ſapiens.
Paulatim meſſor qui colligit, horrea complet.
Vanus, qui nullam diſcit habere moram.
En ueniunt terris ſua tempora, uertitur orbis,
Et ſunt in uarias ſpeſq; metuſq; uices.
Spes cruciat mentem mœſtas dilata per horas,
At uitæ lignum corda beanda petunt.
Pax ſecura manet præcepta timentibus alma,
Et pia Se uirtus unde ſecundet habet,
Erat criminibus mens, diro ut ſaucia telo,
Iuſtus & in uotis permanet ipſe pijs.
Lex ſapientis habet ueræ pia flumina uitæ,
Nec niſi uecordes dura ruina premet,

F

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Dogma bonum pariet charites, uitamq; decusq;,
  At ſceleri, tuto non licet eſſe loco.
Secta uoraginibus quæ horrendum ducit ad orcum
  Semita, qui tempſit numina, quo fugiet?
Conſilio pergit prudens, quocunq; feratur,
  At ſtolidus factis proditur ipſe ſuis.
Nuncius iniuſti blando ſuſpectus ab ore;
  At medicus cordis nuncia fida gerit,
Inuida pauperies & nomina ſæua laborum,
  Non pudet ab fragiles, uilia corda prement.
Non pudet ab fragiles, ſomno uinoq; iacentes,
  Deſerere optati dogmata caſta dei?
Felix pui ferulæ præſtat pia colla magiſtræ.
  Gaudet & ad ueram poſſe redire uiam.
Felix quæ uiſo gaudet mens enthea uoto,
  Sentit & illapſi brachia nexa boni
Odit ſtultus eos, fugiunt qui uulnera cauti,
  Dum ſocios læti uellet habere ſui.
Fit ſapiens ſocijs ſapientibus, & ſcelerato
  De conſorte miſer dira uenena trahit
Criminibus ſua pœna manet, dum lege ſuperna
  Perſequitur pauidum morsq;, furorq;, reum.
Stat deus & puro uenient ſua præmia cordi.
  Nec referent linguæ, quot bona Iuſtus habet.
Iniuſti ſortes & prædia Iuſtus habebit.
  Sentiet & fictum non habuiſſe patrem.
Externus campos & culta noualia miles
  Obtinet, ut Iuſtus ſanxit ab arce deus

Odit enim natum uirgæ qui parcit honeſtæ,
Eſt in amore modus uix habuiſſe modum.
Erudit genitum qui diligit, & pius illum
Corripit, & domini uertit ad arma ſui.
Improbus eſt tandem paſſo inſaturabilis ore,
Sed pia mens ſuccis paſcitur æthereis.

CAPVT. XIIII.

Clara ſuam ædificat mulier, Sapiensq; gubernat,
Stulta ſed extructam deſtruit ipſa domum.
Rectis perge uijs & numina ſancta uerere.
Quamuis terrenis deſpiciare uiris.
Semper enim ſtultus, ſapientibus obuiat actis
Nec uitio uirtus dura placere poteſt.
In terris pugna eſt, pugnant mundusq; deusq;
Vincit in aduerſis ille, uel ille locis.
Prodit ab inſano ueſana ſuperbia corde,
At ſapiens frænis lingua retenta ſuis.
Multa ſeges oculis fœcundum oſtentat aratrum,
Edocet hæc ſegnem non hauiſſe bouem.
Cum neglecta tui uideas præſepia fratris,
Nulla erat hic dies, & bene, cura boum.
Teſtis fidus adeſt, qui numina fida tuetur.
Mentis in excidio teſtis iniquus ouat.
Tunc nusq̃ inuenta eſt ſapientia, cum malus illam
Vir petit, atq; aſtu credit habere ſuo,
At uia rectorum facilis, diuina pateſcunt
Dogmata, uir Iuſtus quod cupit, intus habet.

Stultis inuiſa eſt prudentia, callidus æ ui
Arbitereſt, propriam qui uidet ipſcuiam.
Hoc erat hoc dignum uotis, agnoſcere ſortem,
Et finem mundus cernere quo ueniat.
Fallitur in placitis, tandemq; illuſus oberrat,
Stultus, inops animi nec uidet ora ſui.
Illudetq; ſcelus ſtolidus, & gratia Iuſtos
Inter erit, fidum quis neget eſſe deum?
Qui bene nouit opus ſceleris funeſtaq; uincla
Nolet pro ſtygijs arma tenere deis.
Si ſemel hic liber tabo ſubducitur atro,
Non uolet indignis gaudia ferre lupis,
An cupiat nuper diras exuta catenas
Mens leuis ad pharium capta redire ducem?
Expellet thalamis hoſtes, abigetq; choreis
Si ſapit, & cæſa limina claudet oue.
Frigat iniuſtus arces, & mœnia fundet.
At babilon ſupero fulmine rupta cadet.
Sed pia, nec ferrum, nec edax abolere uetuſtas
Tecta poteſt, Iuſtos tanta corona manet.
Iuſta domus cunctis floreutia germina ſeclis
Proferet, & uacuos non ſinet ire dies.
At precor hic nullus ficto fallatur amomo,
Nomine Iuſticiæ perfida monſtra latent.
Nam quæ fronte nitet, falſosq; oſtentat amores,
Eſt facies, morbum ſed tegit arte ſuum.
Eſt uia candenti ſimilis, quæ Iuſta uidetur,
Quæ tamen ad finem funera ſæua dabit.

Gaudia tunc parient miſerum confuſa dolorem,
Et luctus uanis ſurget) ab illecebris.
Ecce ſuper ſtultum uero regnabit honore
Vir bonus, & fidens perfida colla premet :
Innocuus dubitat nihilum, fiditque loquenti,
Callidus ex proprio Iudicat ore alios.
Quique gerit fraudes, fraudes putat ipſe moueri,
Dum male cuncta ſuo credit itura modo.
Degeneri gemito non eſt uia certa ſalutis,
At ſeruus ſapiens ut bene diues ouat.
Vere ouat, & lætæ ſpolia illa pheretria famæ.
Suſcipit & rectam gaudet habere uiam.
Vir ſapiens metuit, ne lædat numen, & atris
In uitijs clauſos tollat honore deos.
Effugit a prauis pecantibus, & pius almi
ſub clypeo ſtatus, Carnea monſtra terit.
Inſanus uirtutis iter corrnmpit acerbis
Sentibus, at domini fidit in ore ſui.
Fidit, & hic quanquam ſacro non tangitur igni,
Speret, & irati non timet ora dei.
Sperat opem, et charites, quas pectore pellit ab ipſo,
Eſt, ſtultus, qui ſic ſcinditur, atque ruit.
Heu ſtultus, quod pellit, amat, quæritque, negatque,
Victus & a uoto diſcrepat ipſe ſuo.
Vincitur impatiens furijs obſtrictus auernis,
Verſutus rectis eſt odioſus aper.
Stultitiaque noua regnum quaſſabit auernum
Paruulus, & princeps fortior iſtus erit.

Aſtutusq́ nihil confuſo intelliget orco.
Errat qui nondum nomina uerſa uidet
Iuſtorumq́ ante ora uirum terrena iacebunt
Agmina, & ad portas pectora praua pias.
Stultus inops animi ſi nomina pauperis odit,
Non mirum eſt, uanos ſomnus & umbra mouet.
Tempore felici multos numerabis amicos,
Tempora ſi fuerint nubila ſolus eris.
Peccat in æthercam ſocios qui deſpicit artem,
Felix qui miſeris non niſi mitis erit
Cunctipotens largis reddet pia fœnora donis
Et bona qui tribuit paruula. Summa feret.
Qui domino credit, pius eſt, uec deſpicit ullum
Qui ſibi magnificum poſtulat eſſe deum.
Infelix cui non ſceleratus diſplicet error.
Nec pudet ad charites uertere terga pias.
Quæris quo laqueo ſuperi capiantur honores.
Iuſtitia & pietas dat tibi regna patris,
Quæris quo ſtudio lemures uincantur auerni,
Hæc breuiter ueræ munera ſunt fidei.
Vera fides ubi ſit fulgentibus inſpice factis,
Hac caruit, ſancto qui caret officio.
Eſt uerboſus inops, Sapientia pauca, ſed alma
Verba probat, ſapiens non niſi diues erit
Stultus inops, quanq̃ picto bene geſtiat ore.
Scire deum ſcire eſt, cœtera ſunt nihilum.
Sermo fidelis habet clypeum, quo percutit hoſtem
At mendax teſtis nil niſi uirus amat.

Qui domini timet ora ſui gerit arma timenda,
Dat timor electis robora ſancta uiris.
Numen habet qui numen amat, numenq; tremiſcit,
Subſtinuitq; animum ſpesq; timorq; pium.
Quiq; uolet furias infernaq; uincere tela,
Hic timeat, domini uita timore uenit.
Sæua licet, ſuperata omnis fortuna ferenda eſt.
Vir patiens, plagis fortia monſtra terit.
Impatiens maiora ruit per uulnera læſus,
Vir nunq̃ uinci ſe renuente poteſt.
Cor bene ſi ualeat uires dat carnibus æquas.
Tabifico morſu pectora liuor edit.
Horidus æget egens puro tractetur amore.
Pauperibus regem quis neget eſſe patrem?
Exprobat authori, miſeros qui offendit & ægros,
Qui fauet his, gratum Sentiet eſſe deum.
Speret Iuſtus opes, & funere regnat in ipſo.
At miſerum finem ſonnus & umbra ferent.
Ecce ſuper caſto gaudet ſapientia corde.
Et prudens ſocios edocet ipſe ſuos.
Iuſticia ad ſuperos mortalia pectora format.
At miſerum miſeros nos facit eſſe ſcelus.
Diligit hunc princeps qui ſacra intelligit ora,
Et plena uacuum pellit ab æde uirum.

CAPVT. XV

DVrus ſermo ſolet uarios inferre tumultus.
At frangunt acies mollia uerba truces.

Vtq; ſacros partus linguæ ſapientis adornant,
Vir fatuus uerbis proditur ipſe ſuis
Spectat ab æthereo populum regnator olympo,
Maximus & Iuſtos inſpicit atq; reos.
Conſternit flatum lingua immoderata loquentis,
At mitis, uitæ dulcia ligna gerit.
Ridet ſtultus opes patrias, & dogmata regis,
Qui ſapit a uetitis abſtinet ille cibis.
Abſtinet, & cum ſit uerbo correptus amico,
Se docilem uerſo non pudet ire gradu.
Innocuos animis habitus facit enthea uirtus,
Lætalesq; manus auferet una dies.
Iuſta domus fortis, quæ nil niſi numina cernit,
Conturbant prauum noxq; dolorq; uirum.
Aethereumq; fluit ſemen ſapientis ab ore.
Pectora, ſed ſtulti nil niſi uirus habent.
Improba mens quanq̃ geminis det thura lacertis,
Non magis hæc domino q̃ fera monſtra placet.
At pia Iuſtorum uota exorabilis author
Suſcipit, & gratum ſe docet eſſe deum.
Eſt uia prauorum diuino exoſa regenti,
Iuſticiæ famulos diligit Altitonans.
Ah nimium infelix, patrias qui deſerit oras.
Morte mori fatuum quæ neget umbra uirum?
Si nequit Innocuus ueræ dare ſemina uitæ.
Quas ne precor meſſes improba corda dabunt?
Noctifer eſuriens ſtygio cum ſurgit ab antro,
Non amat ad uerum corda reuerſa patrem.
Nec

Nec perſtat nocuiſſe illis, qui ſydera cernunt,
Quiq; uolunt paſſis ad uigilare oculis.
Læta micat facies cum ſunt bona gaudia cordi,
Deijciunt animos tempora mœſta rudes.
Qui fuerit Sapiens cœleſtia dogmata quæret,
At miſeris umbris paſcitur inſipiens.
Prandet apud ſuperos quæ mens ſibi conſcia recti,
Exoſosq; dies pauper iniquus habet.
Præſtat diuitijs mens optima, regnat, et aſtris
Clarior eſt, dominum qui timet ille ſuum.
Cum ſociæ mentes puro nectuntur amore,
Prandia uel ſiccum dulcia præbet olus.
At ſi conuiuam technis odioq; ſequantur,
Fel dabit hybleas qui tibi donet apes.
Vtq; inſanus homo funeſtas ſuſcitat iras,
Sic patiens uerbo conterit arma ſuo.
Eſt uia iuſtorum nullis offenſa periclis,
Et tribulis ſeptum pergit auarus iter.
Gaudia dat ſapiens uero innumeranda parenti,
Stultus homo matrem deſpicit, & cruciat.
Gaudet ad errorem ſtolidus, prudensq; tremiſcit,
Ad dominumq; ſuos dirigit usq; gradus.
Vt ſine conſilio quicquid mens cogitat, errat.
Pluribus in uotis eligit hæc melius.
Optimus eſt ſermo cum tempore, gaudia iuſto
Sunt homini, uerbum cum uidet eſſe ſuum
Quem deus erudit, furias horreſcit & orcum,
Et fugit infernas hoſtis ab hoſte notas.

Deſtruet elatas arces regnumq́ſuperbi
Pectoris, & tumidas conteret author opes.
En uiduam mentem rapto infirmabit honore,
Odit enim purus corda maligna deus.
Reſpuit ora uidens oculto tincta ueneno,
Summit & a uerbo ſimplice delitias.
Seruus auaritiæ proprio ſe uulnerat enſe,
Viuet qui prauo munere liber erit.
Dant pietasq́ fides lapſo purgamina cordi,
At domini recta dat timor ire uia.
Mens pia ſupremos regis meditatur honores.
Improba uox ſtygijs nempe redundat aquis.
Vt procul a cunctis charitas æterna tyrannis,
Iuſtorum gemitus audiet omnipotens.
Ex oculis ſtat læta dies, fama optima dulcem
Dat requiem, a nullo limine numen abeſt.
Qui recipit paſſis cœleſtia dogmata uenis,
Hunc medio procerum læta corona manet.
At qui doctorem deſpexerit impius, illi
Nil nocet, aſt animam deſpicit ipſe ſuam.
Diſcite mortales patrem dominumque timere,
Hic timor hic falſos territat orbe deos.
Hoc famulos monitis cœleſtibus imbuit author,
Diſceret ut dominum terra ſuperba ſuum.
Vt qui dulce iugum terreno geſtat in orbe
Speret ab unito regna paterna deo.

CAPVT. XVI

AD domini laudes fragantia tendere uota
Incipe uir, noto nec moueare deo.
Siſte deo, dedit ille tibi, quę numina ſentis,
Et radios animo dat pius ille tuo
Prebe animum docilem, cui nox hyberna per umbras
Diſpliceat, recta qui uelit ire uia.
Ipſe gubernator linguam bonus atq; potentes
Affectus, uerbo fidaq; corda dabit.
Dat celeres pennas animo deus ipſe uolenti,
Fitq; bonum toto quicquid in orbe dei eſt.
Cuncta patent domino, qui condidit omnia fando.
Ecce hominum totas inſpicit ille uias.
Ponderat ille animos, arcanaq; robora cenſet,
Et multo aceptas fœnore reddit opes.
Nil facias quod turpe putes, Si creuerit author,
Nanq; uidet quicquid noxq; ſcelusq; tegunt.
Vt clypeum miles ſi corda micantia geſtas,
Conditor affectus diriget ipse tuos.
Magnus & omnipotens per Se facit omnia rector,
Et ſimul ad prauum perdita corda diem.
Odit mendaces dominans, oditq; ſuperbos.
Infelix qui Se dixerit & nocuum.
Iuſticiam quicunq; facit, non uictus ab ipso,
Ad cœlos primum iam mouet ille gradum.
Iuſticiæ nomen plusquam placet hoſtia regi,
O deus o ſanctæ numina iuſticiæ.

Si ſceleris cupias furioſa irrumpere tela,
Hoc cura, ut uerus ſis precor, atque pius.
Si domino placeas plenis dabit omnia uotis.
Ad pacem hoſtiles & trahet ipſe manus.
Quid timeat cui numen adeſt, quo tartara uincat,
Quo blanda infernos uinciat agna lupos.
Quo cœlum terramque liget, quo pace ſub alta
Carnem, animum, uinclis uniat æthereis.
Felix, qui minimum ſi recte poſſidet agrum,
Infelix diues ſi ſceleratus erit.
Vir diſponit iter, ſed ſuſcitat author amorem,
Vtque pater greſſus dirigit ipſe pios.
Regi arcana patent, nec fallitur optimus, omnem
Iudicio mundum iudicat hic ſtabili.
Struxit & hic multis prægnantia ſæcula formis,
Quæque deus iuſſit ſingula pondus habent.
Iuſticia domini ſolium firmatur, & inde
Inuiſa eſt oculis impia turba pijs.
Charaque iuſtorum ducibus ſunt labra benignis
Rectus & a ſummo principe recta loquens.
Ira regentis adeſt horrendi nuncia facti,
Vir ſapiens uerum placat amore patrem.
Rex hilaris uultu uitam prætendit, & eius
Eſt pietas populis ut bonus imber agris.
Auro atque argento eſt melior ſapientia primo,
Hanc cape & æthereas conferet una dapes.
Semita iuſtorum uepres ignorat & angues,
Proſpiciens animæ non cadit hoſte ſuæ.

Concidet ante tumens ſenſus, animumque ſuperbum.
Iudicio iuſto mœſta ruina manet.
Eſt melius parua cum mitibus eſſe ſub æde,
Quam cum ueſanis rumpere caſtra uiris.
In domini uerbo prudens inuenit honorem,
Et quæ multiplices uix numerentur opes.
In domino fidens terreſtria monſtra fatigat,
Et feret agrato regna paterna deo.
Quis quis corde ſapit, prudens dicetur in orbe,
Et cumulum uotis dulcia uerba dabunt.
Dogma uiri uenis numen qui poſſidet altis,
Fons uitæ, at fatuo funus & umbra uiro.
Cor ſapientis habens diuino numina lapſu
Dat charites labris doctaque uerba ſuis.
Cum mens ſana micat uino nec ſubditur acri,
Gaudet, & a uerbo dulcia mella capit.
Eſt uia quæ lippos oculos ignota fefellit,
Quæ trahit ad ſtygios prodita corda lacus.
Hanc fuge, & a monſtris greſſus auerte nefandis,
Fontibus in gelidis mixta uenena latent.
Ecce uenenatas per prata uirentia nimphas,
Ecce inter medias funera delitias.
Corporeis mens alta malis impulſa laborat.
Dum ſitit & gelidas percita quærit aquas;
Inſipiensque fodit puteum quo corruat amens,
Vritur & flámis quas uomit ore ſuis.
Hoc ſcelus, hoc ſcelus eſt, quod litem & iurgia tractas,
Quid facis? ab ſocio debita ſolue tuo.

Cur uerboſus inops ut iniquos ſeparat hoſtes.
Quos bonus ætherea congregat unctus aqua?
Allectatq; comes miſerum peruerſus amicum,
Et Socij fallax uulnere ductor ouat.
Diſcite mortales oculis non lædere ueſtris,
Læditur a proprijs qui nocet ille malis.
Sitq; Senex iuſtus multo tractatus honore,
Vtq; pater pueros corrigat ille meos.
Non parum eſt didiciſſe pati, freniſq; tenere
Rectum animum, foueis ne ruat ille malis.
Maius opus qui ſe quam qui fortiſſima uincit
Mœnia, non uirtus altius ire poteſt.
Sors ſua cuiq; patet, ſed dat deus omnia princeps,
Et nihil a cunctis, ni uelit ille, feres.

CAPVT XVII

PReſtabit parcam ſi ſint tibi gaudia menſam
Quam mala de lautis ſurgia ferre cibis.
Si ſapiat ſeruus natos excellet iniquos,
Atq; inter fratres regis habebit opes.
Ignis ut argentum fornaxq; ut perficit aurum
Sic deus in plagis pectora iuſta probat.
Vir malus & fallax linguæ ſubdetur iniquæ,
Cæcaq; mens morbo Seruiet ipſa ſuo.
Exprobat authori, miſerum qui deſpicit ægrum,
Et ſibi quæ data ſunt perdere dignus erat.
Ne tu delitias a uulnere fratris habeto,
Qui gaudet uiſis ſit miſer ille malis.

Gloria natorum patres ,patrumq́; corona
Eſt ſoboles atauos uere imitata ſuos.
Compoſitum uerbum ſtulto non conuenit ori.
Nec regale caput perfida labra decent.
Haud equidem ingratum ueri ſpes nutrit amorem,
Spe placidam uitam qui bene cernit,habet.
Qui ſcelus occultat,blandum ſibi quærit amantem.
Et repetens uerbum fœdera diminuit.
Qui centum plagis ſtolidum uix corrigit unum,
Prudentes animas perficit eloquio.
Improbus heu lites & nil niſi iurgia quærit,
Hunc tamen ad letum cruda procella uocat,
Angelus arcitenens flammato letifer ore
Sæuum Erebi furijs perdomiturus adeſt.
Anteq́; ſi ſapias orbatæ occurre leenæ
Quam ſua qui fatuo fidit ob arma uirc.
Qui mala uulnificus pro donis reddidit almis,
Debet continuis uulnera ferre malis.
Indiget auxilio qui non tulit.& pia membra
Qui feriat,gladio concidet ipſe ſuo.
Qui dimittit aquam,caput eſt ad iurgia,certum
Iuditiumque negat dedecus effugiens.
Iuſtum condemnans,ſceleratáque pectora laudans,
Eſt ante iratum prauus uterque deum.
Quid Iuuat inſanam congeſta pecunia mentem,
Si nequeunt ſenſum reddere diuitiæ?
Qui ſuperas arces elataque culmina tollit,
An neſcit caſus alta timere ſuos?

Ecce domum inſtabilem, perituraq; mœnia cernis,
Sæuior ex altis facta ruina locis.
Qui neſcire cupit, diuinæ aut pœnitet auræ,
Incidet in foueam noxque ſcelusque tuam.
Vir quem uerus amat nulla non diligit hora.
Qui tibi ſit frater tempora mœſta docent.
Stultus homo plaudet manibus, cum obſtrinxerit illas,
Vt faciat falſam uox temerata fidem
Qui bellum aut enſes animo meditatur acerbo,
Hic parat infeſtos uoce ciere uiros.
Ad lœtum inferno tanquam uocat agmina ſiſtro,
Et ſeptem furias improbus ore uomit.
Mens peruerſa animo rectum non inuenit usquam
Inq; malos caſſes lingua reuerſa perit.
Ah taceant, taceant qui nigrum in candida uertunt
Quiq; male amiſit, non male quærat opes.
Naſcitur ut ſtultus maternæ in dedecus aulæ,
In fatuo nato non pater eſt hilaris.
Floreſcit corpus ſi ſint bona gaudia menti,
Spiritus at curis triſtior oſſa cremat.
Iura ferens leges precio ne uendat auaris,
Ne pereat ſancti ſemita iudicij.
Prudentis caſto lucet ſapientia uultu,
Stultus habet miſero lumina fixa ſolo.
Filius inſanus uerecundo eſt ira parenti,
Et dolet in ſtolido mater acerba ſuo.
Damnum inferre uiro de te nil tale merenti
Non licet, aut rectum dente ferire ducem,

Dignum opus eſt doctis uocem cohibere uagantem,
Ne plusquam recto conuenit illa fluat.
Ipse etiam ſtultus ſapiens dicetur in orbe,
Si ſciat hic labris ponere frena ſuis.
Eſt operi pretium cœleſtia dicere facta,
Eſt etiam iuſto noſſe tacere modo.

CAPVT. XVIII

QVi cupit a ſocijs fraterna reſoluere uincla
Ad bellum cauſas fingit habere nouas:
Exprobat hunc quisquis puro ductatur amore,
Noſcit & æthereæ pignus amiciciæ.
Non recipit ſtultus precioſi uerba magiſtri,
Sed ſibi quæ placeant cuncta licere putat.
Ah nimium infelix fletum qui deſpicis almum,
Vnde tibi qui te ſic amet alter erit?
Impius extremum ſceleris cum uenit ad orbem,
Contemnit domini dogmata ſancta ſui.
Non tamen ætherea ne quicquam ſpectat ab arce
Hunc deus, eſt prauo pœna parata uiro.
Durum opus eſt Erebi ſuſcepta expellere mōſtra,
Hærent in uitijs ipſa flagella malis.
Et furiæ ultrices & nomina ſæua dolorum
Dedecus & ſummum corda ſuperba premunt.
Ore uiri innocui latices fluxere profundæ,
Qui ſapit, hic uiuis nempe redundat aquis.
Aequa lance omnes qui iudicat usquam ſequatur,
Iuſtitiæ rectam uult bonus eſſe uiam,

Iniuſtus iuſtosq; tene ſub fœdere patris,
Omnibus his iuſtum uult deus eſſe locum
Miſcet ſe rixis ſtolidus, & iurgia uerbis
Prouocat, ut flãmis non minus ore nocens.
Conteritur ſtultus uerbo quod fundit ab ore,
Et rea mens labris concidit uſa ſuis.
Non opus eſt paruum uarios uitare bilingues,
Serpit ad internas tabida peſtis aquas.
Degeneres animos timor exturbauit olympo,
Triſtis & æſuries mollia corda premit.
Mollis ab ingreſſu diuinæ pellitur arcis,
Et fugit, & turpi uulnere cæſus obit.
Arce rogas quali rabido tuearis ab hoſte,
In domini ſummi nomine tutus eris.
Nomen habet domini fortiſſima mœnia magni,
Quæ nunquam ſtygium pertimuere iouem.
Iuſtus ad hæc miles greſſu properante cucurrit.
Et data conſtanti uera corona duci.
Diuitis urbs animi ualido circundata muro
Per ſuperas charites robur & arma tenet.
Eleuat ante charis mentem, quam conterat ipſam,
Et prius hanc humilem quam ſua regna facit.
Audiat ante decet, quam det reſponſa ſub auras,
Cui male cum ſtolidis non placet ire uiris.
Spiritus æthereo, quem rex pius afflat amore,
Suſtentat fragilem ne ruat ille uirum.
At male ſi fuerit turbata percitus ira,
Non bene ſe frænis ſuſtinet ipſe ſuis

Cor prudentis habet diuini lumina ueri,
Qui ſapit, ut ſummas dogmata quærit opes
In terris claros homines facit inclyta uirtus,
Et parat emerito regna ſuperna uiro.
Non proprijs meritis fi:it, non robore iuſtus,
Accuſat motus ſed prior ipſe ſuos.
Aduerſas uoces ſors comprimit, atque potentes
Iudicat, & dubias non ſinit eſſe manus.
Vrbs firma eſt, quem frater amtat/atque adiuuat ipſe,
Iuditiumque urbis uectibus eſt ſimile.
Fructibus & uenter fœcundi implebitur oris,
Pectoraque ex labris ſunt ſatianda ſuis.
In manibus linguæ, uitæ eſt) & mortis imago,
Inter dilectos conferet illa cibos.
Quæcunque æquor habet, quæcunque & gaudia tellus,
Hæc bona ſi fuerit fœmina cuncta dabit.
Omne bonum inuenit cui contigit optima conſors,
Poculaque a grato hauriet alma deo.
Quæcunque æquor habet, quæcunque pericula tellus
Orbatus uera coniuge uir ſubijt.
Stultus & inſipiens nulla medicabilis herba eſt,
Fœmina quem technis feritque refertque ſuis
Obſecrat, & blandis ambagibus æger oberrat,
At diues rigidum proferet ore ſonum.
Gratior & comiti, ſi ſit tibi uerus amicus,
Quam tuus ex proprio Sanguine frater erit.

EN miſer eſt diues cum dura retorſerit ora,
Pauperis eſt magnum ſimplicis imperium.
Mors animæ certa eſt, ſi neſciat ipſa uigorem,
Quem ſibi de gremio dat charis acta pio.
Profuerit nihilum ſine numine cura fauenti,
Cernis feſtinos ante ruiſſe pedes.
Stultitiam uidi greſſu cecidiſſe ſuperbo
Aduerſumꝗ deum qui ſibi ſeruit habet.
Addunt diuitiæ ſocios, at pauperis ædes,
Neſcit, & in diro tempore luſor abit.
Effugiat quamuis prætoria teſtis iniquus,
Effugiet iuſti non tamen ora dei.
Plurima turba colit nomen nummosꝗ potentis,
Obſeruatꝗ ipſas falſus amicus opes.
Paupertas fratres hoſtes facit, atꝗ relinquit
Sæua manus mœſtum cum iacet ille uirum.
Sectatur uentos, qui nil niſi uerba requirit,
Qui ſequitur mentem pocula mellis habet.
Inueniet prudens quicquid ſibi poſtulat, illum
Namꝗ uident oculis numina ſancta pijs,
Non decet in ſtultos precioſa refundere dona,
Ne ſeruis magnum conuenit imperium.
Naſcitur in plagis uirtus, tolerantia reddit
Illuſtres, flammis terſa metalla micant.
Vincit uictorem patientia, ſumma uirorum eſt
Gloria, funeſtas non habuiſſe manus.

Infremit ut ſtabulis leo feruidus, ira ſeueri
Regis, & erectas uix tenet ille manus.
Herba uelut ſupero maduit gratiſſima rore,
Sic hilarem regem florida turba capit.
Vtꝗ domus, tectis glaciem quæ inſtillat ab altis,
Sic nocuit lites quæ grauis uxor amat.
Diuitias natis ataui linquere ſecūdi.
Prudentem uxorem numina ſola dabunt.
Pigra uocant triſtes & inertia pectora ſomnos,
Eſurientꝗ ſuo corda relicta deo.
Qui pius obſeruat ſummi præcepta parentis,
Et ſeruare animam gaudeat ipſe ſuam.
Qui malus authorem neglexerit alta docentem,
Quam miſer hic, gemina morte peribit homo.
Qui tulit auxilium miſeris, pia fœnora certus
Expectet, gratum nam liquet eſſe deum.
Edoceat natum genitor quod conuenit illi,
Ne ſuus ex nati uulnere ſanguis eat.
Impatiens maiora ruet per uulnera cæſus,
Non decuit rectos ira, furorꝗ uiros.
Audite hæc iuuenes, & ſacra reuoluite uerba,
Præmia uel pœnas, dicere finis habet.
Fine micat ſapiens, & uerba nouiſſima rethor.
Eligit, hæc cauſæ que magis apta ſonent.
Exitus acta probat, careat ſucceſſibus ille,
Quisquis ab euentu facta notanda putat.
Multa uiri ſecum uario ſub corde uolutant,
Quodꝗ deus uoluit tempus in omne manet.

Noſtra homines miſeris doceat natura dolore,
Quando quidem multa ſemper egemus ope,
Præſtat pauperiem duros & ferre labores,
Perdere quam ſanctæ nomina iuſtitiæ.
Non bonus erubuit dominum patremq́ timere,
Diues erit domini qui timet ora ſui.
Hic timor infernas gladijs cœleſtibus arces
Deſtruit, hic animos ductat ad aſtra pios.
Aethereis dapibus non admouet improbus ora,
Nec pigrum fratris uiſa ruina mouet.
Stultus ab irato fit doctior ipſe flagello,
At ſapiens ſummam ſentit adeſſe manum
Qui patria in uitijs affluxerit ora nefandis,
Dedecus in miſerum præcipitatus erit.
Quiq́ ferox uultu matris fugit oſcula caſtæ,
Ibit ad inmundas irrediturus aquas.
Ne ceſſes audire patrem, uerbumq́ ſalutis,
Et moueant ſenſus dogmata ſancta tuos,
Mens funeſta bibit ſceleris fomenta nefandi.
Iudicio irriſo teſtis iniquus ouat
Digna tamen ſtolidi referent tormenta tyranni,
Et ſceleris pœnas corpora cæſa dabunt.

CAPVT. XX

ET uenus, & bacchus uario nos uulnerat enſe.
Corda, animum, ac uires hoſtis uterq́ rapit.
Hoſtibus his ſapiens aduerſo obſtabit amore.
Eſt uirtus uetitis abſtinuiſſe iocis.

Vt leo marmaricus lybicas dum calcat arenas,
Sic domini terror pectora fracta quatit.
Hunc quicunq; ſuis ultorem prouocat actis,
Se ſciat in damnum tela ciere ſuum.
Ecce honor eſt homini, qui ſe de lite doliſq;
Separat, & iuſto iurgia nulla placent.
Dedecus & multo caput irreparabile ſomno
Geſtat, qui ſe litibus implicuit.
Dum piger hibernas hyemes & frigora ſæua
Pertimet, in ſtabulis linquit aratra ſuis.
Ergo ubi per campos iam feruida canduit æſtas,
Eſurit & nullas inuenit ille dapes.
Conſilium cordis hauſit ſapientia, ſicut
Ex puteo ſummum ductilis urna lacum.
Sunt homines multi pietas quos flectit amore,
Rara auis in terris nempe fidelis adeſt.
Felices natos & fortunata relinquit
Semina uir ſimplex, quem deus unus amat.
Sede ſedens æqua rex partem ſpectat in omnem,
In tuituq; ſuo diſſipat omne malum.
O tumidi iuuenes oculos ſummittite uanos,
Ne uos de uobis præcipitate ſenes.
Omnis turba uirum furijs agitatur acerbis,
Se mūdum, aut purum dicere quis ualeat?
Menſura, & pondus, & quod uox carnea laude
Tollit, apud Iuſtum claudiat omne deum.
Qui puer eſt mundus, uitijs nec ceſpitat atris,
Hunc poteris proprio noſcere tu ſtudio.

Qui ſonitus aures, oculi & lumina captant,
Debuit authori lingua referre ſuo.
Cur ingrate times, aut per data dona ſuperbis,
Noſce precor dominum prodite nate pium.
Quid facis aut qua ſpe ſub ſomno & nocte moraris?
Pande oculum, & ueros accipe nate cibos.
Excedit gemmas ſapientia, purius auro,
Dogma dei, prudens inſpice ne percas.
Liber erat, qui ſe pro uero obſtrinxit amico,
Soluat ut illius debita, pignus habe.
Delectant iuuenes mendatia, ſed tamen olim
Reddent de uanis penſa ſeuera iocis.
Conſilium fuſis dat robora mentibus, & qui
Caſtra locat, patulis non locat illa locis.
Temne precor linguas nota atq; ignota loquentes,
Et ſocij ficti dira uenena caue.
Qui patri matriq; ſuæ non præſtat honorem,
In tenebras mentis lumina perdit iners.
Absq; dei nutu uanum eſt tibi currere nate,
Nil poteris, ſummum ni tibi numen adeſt.
Paulatim complenda tuo ſunt horrea campo,
Sedulus extremo ceſpitat ipſe gradu.
Inter & os, offamq;, ipſos fortuna lacertos
Luſit, principio proſpera, fine gemunt.
Plagas pro plagis & tela rependere telis.
Qui cupit, eſt noſtri non memor ille dei.
Hoſtiles penſare uices non conuenit illi,
Qui uocat ad cauſam numina ſancta ſuam.

Dirigit omnipotens hominis ueſtigia chari,
Nulli hominum propriam dicere poſſe uiam.
Deſine cœlicolis ingentia dicere uota,
Si te propoſiti pænitet ætherei.
Frangere uota nefas, ſuperos illudere non eſt,
Securum, ueros conuenit eſſe uiros.
Conſtantes nos eſſe decet, uotiq; tenaces,
Infirmam fidei non decet eſſe fidem.
Diſſipat aduerſas turbas ſapientia regis.
Et ſuper has firmum fornice curuat opus.
A domino ueram mens ſuſcipit ardua lucem,
Inq; deo cunctos inſpicit illa gradus.
Rex pius & uerax, digno obſeruatur honore,
Dat pietas firmum regibus eſſe thronum.
Viribus exultant iuuenes, canisq; parentes,
Obſeruat dignos florida turba ſenes.
Vir liuore ſuo uulnus medicatur acerbum,
Sæuior eſt imo pectore plaga latens.

CAPVT. XXI.

Regia corda deus patrias inclinat ad artes,
Agnoſcunt dominum, quo uolet auhtor, eunt.
Credit iter rectum gradiens carpſiſſe uiator,
Appendit iuſtus corda animumq; deus.
Plus domino pietas quam uictima larga placebit,
Grata deo rectis hoſtia iudicijs.
Gaudia ſunt cordi, cum lumina cernit & aſtra,
Improba mens oculos inficit ipſa ſuos.

Paupertate pigrum torquet malus exitus omnem,
Robuſtus gemina ſemper abundat ope.
Huius opes mundi falſo qui congregat ore,
Fit miſer, & tandem parta uenena uidet.
Ad laqueos mortis pinguedine flebilis ipſa,
Ducitur, & raptas perdit auarus opes.
Impius in geſtis faciet ſua buſta nephandis.
Et ruet a uotis proditus ipſe ſuis.
Diſſonat a uero fallax uia, diſſonat omnis,
Improbus a iuſto tempus in omne deo,
Mens pura impuris affectibus abſtinet, & cum,
Quid petit, a firmo non cadit illa bono.
Præſtat ſi ſedeas ſcythici miſer incola tauri,
Et rudis in duro ſit tibi menſa ſolo.
Quam mala ſi coniux te litibus implicet altis,
Detque tibi argiuum torua marita merum.
Optat funeras homini mens impia ſortes.
Perfidus & miſero non miſeretur amor.
Infelix, quem non ætas iam corripit ipſa.
Plus ualet inſano paruulus ore ſenis.
Nunquam impune animis petitur ſapientia iuſtis,
Ad noctem incauti ne properate uiri,
In iuſtum iuſtus puro deflebit amore,
Et cupiet quali detrahat arte nefas,
Pauperis ad uocem ſurda qui obduruit aure,
Inueniet uerbis numina dura ſuis.
In miſeros patrio qui non moueatur amore,
Non habeat dominum per ſua uota pium.

At triſidos gladios & inexorabile fulmen,
Tollunt a magno munera ſancta deo.
Aſpicit omnipotens ægris abſcondita pannis,
Munera, & in ſeruis ſe putat eſſe ſuis.
Extinguit que ſcelus pietas, culpisque ſepultus,
A conſolato paupere uiuit homo.
En pauor umbripotens uitium comitatur acerbum,
Per uirtutis opus gaudia iuſtus habet.
Inter nocturnos proceres, cæcosque gigantas,
Ignorans uitæ dogmata ſancta gemet.
Flebit egeſtatem menſas qui quærit eburnas,
Et bromio nullus conſule diues erit.
Fœmina quæ rixa, inferno inſtillat ab ore,
Hanc domina, ſociam non uelit eſſe meam.
Diuitias dulces oleumque in uulnera lectum,
Innocua iuſtus poſſidet ipſe domo.
Hoc tamen imprudens admiſſo diſſipat hoſte,
Dum uocat infernos in ſua uota canes.
Iuſticia & pietas lumen uitamque ſequenti
Dant homini, & ſummum perpetuumque decus.
Aſcendit ſapiens arces, atque urbe potitus,
Aequauit miſero cuncta timenda ſolo.
Ora ſua & linguam uerbis qui ſeruat amaris,
A duro hic animam liberat hoſte ſuam.
Multa loquens lœti foueas incurrit in altas,
Et rectum uaſto gurgite perdit iter.
Inſcius eſt proprijs qui fidit uiribus, & qui,
Extollit ſenſus ob ſua facta ſuos.

Quiſq; tumens nimium grata ſibi mente ſuperbit,
Hic fœnum, & uermes non uidet eſſe homines.
Qui piger eſt uoto miſerabilis occidit ipſo,
Nec mouet hic dextras ad bona facta ſuas.
Vellet regna det nullo ſed parta labore,
Ah miſer, in iuſtum ſic putat eſſe deum.
Retribuet iuſtus chariti ſua corda, nec unquam
Ceſſabit domini dicere dona pij.
Non placet Empyreo nec ductilis hoſtia regi,
Læſa per immundas quam tulit ara manus.
Vere humilis gemino ſurget ſuper aſtra triumpho,
Et duplici mendax morte peribit homo.
Impius in ucrum uultus obfirmat iniquos,
At rectus propriam corrigit uſq; uiam.
Aduerſus dominum nulla eſt ſapientia magnum,
Reſtant irato nulla creata deo.
Conſilium, uires, hominis prudentia, cœlum,
Et terra, in ſummum nil ualuere patrem.
En potes ad bellum currus equitesq; parare,
Victorem ſolus ſed deus efficiet.
Hic ualet in pugna placidum præſtare tropheum.
Hoc ſine uel muſcas uincere, nemo poteſt.

CAPVT. XXII.

PRæſtant diuitijs bona nomina, uincitur illo
Qui chariten, multas qui cumulauit opes.
Obuius eſt ægro diues, concurrit uterq;,
Sed gerit a domino pignus uterq; ſuo.

Læditur a damno, cui ſe male credidit, inſons,
Occultat uarios callidus arte ſinus.
Hunc habet in nobis precioſa modeſtia finem,
Vt diſcant dominum corda timere ſuum.
Diuitias famamq; optat gladiosq; ſuperbus,
His cupit aduerſa iuſtus ab eſſe uia.
Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem
Teſta diu, & puero ſunt quoq; grata ſeni.
Pauperibus diues renuentibus imperat agris.
Quiq; ſubit duri fœnora ſeruus adeſt.
Reſpondet ſulcis ſua ſemina, colligit omnis
Vir mala, qui dextris ſeminat illa ſuis.
Qui pius eſt, pietatis opes expectet ab alto,
Qui dedit & miſeris paruula, magna feret.
Pro leuibus meritis ſuperos acquiret honores
Vir pius, & belli tempore uictor erit.
Suſcitat irriſor lites, & iurgia fratrum,
Hunc pelle, in tuta ſi placet eſſe domo.
Mundiciam cordis qui diligit, hoſte fugato
Per chariten, regi uerus amicus erit.
Cuſtodit dominus quem reſpicit, & pia tendens
Lumina, felices non ſinit eſſe dolos.
Dum piger eſt trepidus, dum cuncta pericula pallet,
Gratus apud dominum non ualet eſſe ſuum.
Hoc habet a uitijs mens improba, quod timor altus
Hanc premit, iratum dum uidet eſſe deum.
Stulticiam pueri medio ſub corde ligatam
Dogma pium illapſi numinis imbre teret

Qui mala uulnificus miſeris & egentibus hoſtis
Intulit, hic iuſtum non putat eſſe deum.
En eget auxilio, qui non tulit, utque peremit
Immeritum, nulla ſic morietur ope.
Ditior adueniet qui prædam & furta repoſcat,
Et rapiet raptas crimine diuitias.
Nate, pium numen uacuas ne uerberet aures,
Verba dei, ut ſummans ſuſcipe lætus opes.
Cor precor ad uultus generoſæ dirige famæ,
Pectoreque in ſummo uerba parentis habe.
Pulchra tibi hæc fili ſunt dogmata, ſi ſemel intus
Inſpicias, uiſo nec moueare bono.
Parturit in labris ueri doctrina regentis;
Cum ſolo uitæ principe fidit homo.
Fide deo, & furias turbæ illaqueabis auernæ;
Fiſus et in ſupero lumine lumen habe.
Ecce tibi eloquijs pandam pia dogmata caſtis,
Ecce tibi a chartis uita ſalusque meis.
Tripliciter nato deſcripſimus alma legenti
Dogmata, ſi uacuos non uelit ire dies.
Hæc ſunt in formis, animus quas cogitat ingens,
Et quæ diuina pene uidentur ope.
His equidem a domino conſtantia uera docetur,
Et iura immotus quæ tulit ore deus.
His imbute ſacris atauos imitabere reges,
Qui nunquam uera diſſiluere uia.
Ille ingens animus, qui terrea monſtra fatigat
Degener eſt, uanis uictus in illecebris.

Non uiolentus atrox in pauperis antra reſurgas,
Pauperiem miſeram uincere quid nimium?
Si caput indomitum, ſi criſtas erigis altas,
Te iuuet in uitijs uincere monſtra feris
Pauperis innocui nulla eſt uictoria fili,
Contere ſub frenis corda ſuperba tuis.
At miſeros gemitus porta ne contere dura,
Pro miſero iuſtus ſuſcipit arma deus.
Geſtit omnipotens miſeros defendere ductor,
Tutatur cauſam rex bonus ipſe ſuam.
Innocuos fecit, nec deſerit ipſe, ſub altis
Contegit & ueros ſeruat ab hoſte pios.
Dat quoq; torquenti ſua præmia, uerberat illum
Quem uidet immeritis uerbera ferre uiris.
Horrendum fugit agna lupum, ceruusq; leonem,
Tu furijs actum ne comitere uirum.
Addictos uitijs lateri ne adiunge ſodales,
Te rabidis prædam morſibus obijcient.
Atrocem ſocium ne te malus auferat ignis
Effuge, quis tutum ſperet ab hoſte locum?
Paulatim ſerpunt diri contagia morbi,
Effrenes ſocios effuge, ne pereas.
Nec male te uadem, pro dextra obſtringe ſuperba,
Ne tuus e ſocij uulnere ſanguis eat.
Antiquos calles ne deſere, ne ue priorum
Linque iter, aut patrias tranſgrediare notas.
Temporis impatiens ſenſus ne extende ſupinos
Ante deum celeres quid potuere gradus.

TE quoq; cum princeps menſas inuitat ad alta,
Pande oculos, animæ ſis memor atq; tuæ.
Nec tua mens æſcas antiquo ex hoſte repoſcat,
In quo falſa ſeges nil niſi uirus habet.
Nec tibi diuitias nimio perquire labore,
Cernis opes mundi quam breuis hora rapit?
Pone modum uotis, ne te miſeranda cupido
Precipitem meritis implicet uſq; malis.
Ne pete quæ nequeas inuita ſummere ſorte,
Nam fugient captus ſumma negata tuos.
Inuidus in cœnam ne ſit tecum, æſtimat ille
Quod neſcit, uiſis uritur atq; bonis.
Ille dapes placidas ambabus porriget ulnis,
Sed tibi ni fugias tecta uenena parat.
In uomitu pones animam ſummamq; ſalutis,
Pulchraq; ſit uentis tradita uerba uides.
Ne dabis electum uerbi inſipientibus aurum,
Deſpicit eloquium mens temerata pium.
Ne tu debilibus curandis atq; pupillis
Vim facias, iuſtus iudicat iſta deus.
Stat deus, atq; haſtis pro paupere pugnat acernis,
Pro q; ſuo fortis ſanguine tela gerit.
Ingredere ad puteum ueri, laticesq; ſalubres,
Et geminis labris dogmata ſancta bibe.
Ne puerum timeas quaſſo erudire flagello,
Percuſſus uerum ſentiet ille patrem.

Immo etiam uirga ſtygijs percuſſus ab umbris.
Erutus hic ſancto ſurget ad aſtra metu.
Si ſapias fili, uero dabis alta parenti
Gaudia, ſi rectum te ſciat eſſe uirum.
Viue memor domini, ne te mors horrida cæcum
Occupet, a prauis effuge nate uiris.
Effuge peccantes quos noueris eſſe: deumq;
fœcundum caſto ductus amore time.
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa,
Dat decus, & menti gaudia uera piæ.
Spes firma eſt, cum crimen abeſt, credensq; timensq;
Tendit ad intrepidas ultima ſæcla manus.
Pande oculos fili radijs uenientibus, atq;
Auribus extenſis dogmata noſtra cape.
Conuiuas ſceleris ſuſpectasq; effuge menſas,
Nam perit illicitas turba ſecuta dapes.
Terreno æternum periit mens ebria potu,
Et merſam uitijs ſomnus & umbra premunt.
At tu patris opes ſomno ne perde nefando,
Quem genuit uerax, ad pia ſacra uocat.
Ne matrem contemne ſenem, ſapientia regnat,
Hanc pete, et a noto non moueare deo.
Ecce pater iuſtus, iuſti & ſapientis amore
Exultat, partu confruiturq; ſuo.
Teq; pater nato, genitrix & gaudeat oro,
Extollatq; pium ſemine læta deum.
Da tua corda patri uitam uerumq; docenti,
Pande oculos, noſtra nec moueare uia.

Spiritus ad cœlum inuitat, caro ſæua deorſum
Deprimit, incautos & necat ut pueros.
Decipit inſidijs, duroq; interficit ore.
Ah miſer has fatuas qui cupit illecebras.
Vulnera & atroces caſus rixasq; necesq;
Vidimus, & nimio lumina caſſa mero.
Epoti calices quid ſunt niſi funera mentis?
Nate precor falſas effuge delitias.
Vt te ſopitum minima circumferat hora,
Vix caro, uix bacchus, totaq; terra fuit.
Ne uinum aſpicias, flauo cum pulchra colore
Vaſa micant, intus tetra uenena latent.
Deuicto baccho friget uenus ille per altas
Ingreſſus uenas implicat ut coluber.
Inſtillat uirus, funeſtaq; corde uenena,
Et mouet ad laqueos lumina cæca ſuos.
Morbida uotacitat capto inſidioſa furenti
Et ſecum miſerum non ſinit eſſe animum.
Hoc ſemel imbutus ſtygios non ſentit odores,
Non ſecus ac medio dormiat ille mari.
Vtq; gubernator clauo ſpoliatus ab unda
Flebilis amiſſas dicit auarus opes.
Non dolui inſipiens ad uerbera, tractus ab hoſte
Non ſenſi infidas me ſubijſſe manus.
Ah, quando ſuperas remeare licebit ad auras?
Inueniamq; alio dulcia uaſa mero.

NE turpes ſocios nocturnaq; caſtra ſequaris,
Dedecet armatos monſtra ſubire uiros.
Turpe tibi uinci uitijs diuina tenenti
Arma manu,a prauis effuge nate uiris.
Effuge fallaces,& corda intenta rapinis.
Quid ſperet ipsam uota ſecuta necem.
AEdificare arces nouit ſapientia firmas,
Et uirtus domui robora uera dabit.
Aerumnis clypeum prudentia,cuncta uidebis
Sana,ubi ſunt primo dogmata uera loco.
Virtuti arrident pulchra omnia,uicta ferendo
Fortuna a nullo uincitur & ſapiens.
Vir ſapiens nihilum trepidat,nec rumpitur ullis
Hoſtibus,in cæcis noctibus aſtra uidet.
Vir ſapiens Erebum ſceptro quaſſauit eburnos
Vir doctus uires ſuſcipit æthereas.
Dogmata dant animos homini cœleſtia firmos,
Roborat et genitos altus ab arce ſuos.
Ductor ut ad bellum currus diſponit & arcus,
Conſilijs multis dona ſalutis habes.
Vt ſtulto excelſa eſt ſapientia,non ualet illam
Tangere,nec menſis admouet ora ſuis.
Infelix,hominem qui ledere cogitat ullum,
Impia ab inſano pectore uita uenit.
Stultus corde nefas & crimina ſæua uolutat.
Detrahit et rectis improba turba uiris.

Deſperet nullus, quem numina ſumma tuentur,
Si tamen in ſomno non iacet ille ſuo.
Erue quos poſſis de funere iuſtus acerbo,
Dulcia ſunt domino corda reuerſa pio.
Ne uires expende tuas, ſtat fortis ab alto
Aethere, & optatam dat deus unus opem.
Præmia uirtuti reddet deus atq; furori,
Nec fugient iuſtam fasq; nefasq; manum
Mella placent labris placeat ſapientia cordi.
Pocula ſunt menti dogmata caſta piæ.
Hæc faciunt inopes uicto forteſcere ſomno,
Ad cœlos animam ſpeq; metuq; leuant.
Spes uiget eloquijs domini gratiſſima ueri,
Semper & hæc alas tendit ad aſtra duas.
Ne ſocios morſu fraternaq; corda fatiges,
Sis & apud iuſtos inſidioſus aper.
Concidit, at ſurgit de puluere iuſtus eodem.
Impius in furias irrediturus abit.
Ne ſi forte tuum ſors aſpera fregerit hoſtem,
Gaudia ſint oculis damna aliena tuis,
Non potes alterius diro gaudere dolore,
Si cupias animæ numina blanda tuæ.
Immo etiam ſi forte tuus decreuerit autbor,
Hoſtibus inuiſis tempora læta dabit.
Percutit ad tempus, ſed non quos fecerit, o dit,
Nec duros lapſis nos probat eſſe uiris.
Ne contra prauam ſtudeas contendere mentem,
Nil iuuat in rapidum uerbera ferre notum.

Inuidioſa tuo ne ſit mens impia cordi,
Quamuis terrenis floreat illa bonis.
Aruit, & medio ſitiit mens impia ponto,
Atq; inter lætas palluit illa roſas.
Namq; ut ſponte ruens ſceptro ſe obſtrinxit auerno,
Spe caret, & flammis uritur ipſa ſuis.
Aſpice deiectam, & pallentem morte futura,
Senſit ut iratum mens furioſa deum.
Adſunt criminibus ſua præmia, læta bonorum
Spes fugit, & gratos non ſinit eſſe dies.
O fili, toties repetito nomine fili,
Si ſapis ante oculos numina ſemper habe.
Si qua fides uero eſt, crimen pia numina damnant,
Et pia ſint quanquam numina, iuſta tamen.
Tu dominum regemq; time, ultoremq; malorum
Signatum memori pectore ſemper habe.
Nec detractori ſocium te adiunge bilingui,
Tempora qui numeret perdita cenſor adeſt.
Iudicium rectum ſapientibus imperat author,
Eſt miſerum uictas ære habuiſſe manus.
Hoc iubet omnipotens, ne nigrum in candida uertas,
Nec tribuas maculis nomina ſancta tuis.
Impia qui laudat, uero non conuenit uſquam,
Et feret a populo digna flagella ſuo.
Cui ſcelus inuiſum eſt, animo qui crimina damnat.
Hic feret a domino ſerta decora pio.
Dultia de iuſto rectus feret oſcula uerbo,
Reſpondent meritis parta trophea ſuis.

Inuigila, corpusq́ tuum ſine crimine tracta,
Solibus & pluuijs rura paterna colens.
Sic tua firma domus ſaxo fundata manenti
Perpetuos fœtus hoſpite læta dabit.
Ne male ſis teſtis chari delator amici,
Ne capias labris prodita corda tuis.
Nunquam ſuſcepto pro uulnere uulnera reddet,
Quæ didicit dominum mens generoſa pium.
Horrida qui ſpinis & nullo culta labore
Arua tenet, proprio crimine pauper erit.
Pigritiæq́ ſuæ pœnas dabit ille regenti,
Quam ſtultus, de quo tam male tempus abit.
Ah miſer infelix quæ te tam dira moratur
Segnities, nec te pignora tanta mouent?
Arua petunt, deſuntq́ manus, poſcentibus aruis,
Apta tibi dum ſunt tempora, cultor ades.
Dum zephiros, blandumq́ polum, dum flumina cernis,
Quid facis, ah uacuos cur ſinis ire dies?

LAVS DEO OPT. MAX.

Romæ Apud Antonium Bladum Aſulanum
Anno Domini. M. D. XXXV.
Calen. Nouemb.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE
568,649

LECTORI,

CVm, Candide lector, Aluarus Gomes, Hiſpanus, Ditionis Toletanæ, uir nobilis impenſeq; doctus abeſſet, quo tempore Opuſculum hoc apud Antoniũ Bladum Romæ impremeretur, Didacus Capata Hiſpanus Toletanus, amici honori cum uellet conſultum, curauit, ut quam emendatiſſimum in lucem prodiret. Quare errores quoſdam calcographi incuria commiſſos, hic adnotauit, reliquos, ſi qui erunt, nullius uel certe parui ſunt momenti. quos tute ad hunc modum corrigere poteris, scito autem primum numerum Paginam, Secundum uero uerſiculum ſignificare. VALE.

Pag. 7. uer: 3. *flamma*. 11. 22. *diuina*. 14. 1. *corda*. 17. 1. *puri*. 20. 17. *honorem*. 21. 24. *errat*. 21. 13. *qui*. 22. 21. *dices*. 23. 13. *nec*. 24. 13. *horridus*. 25. 20. *deſpicit*. 27. 16. *iurgia*. 29. 15. *flatum*. 29. 1. *iniuſtos*. 30. 7. *cõprimit*. 30. 9. *amat* 30. 24. *nec*. 30. 25. *noſcitur*. 31. 28. *manet*. 31. 1. *dolere*. 32. 26. *claudicat*. 33. 17. *funereas*. 33. 17. *infernos*. 36. 11. *alis*. 36. 1. *altas*,

ROMA VITTORIO EMANUELE


A
B